

85

.H377

R84

1789

THE TISCH LIBRARY
AT TUFTS UNIVERSITY

Σ
42

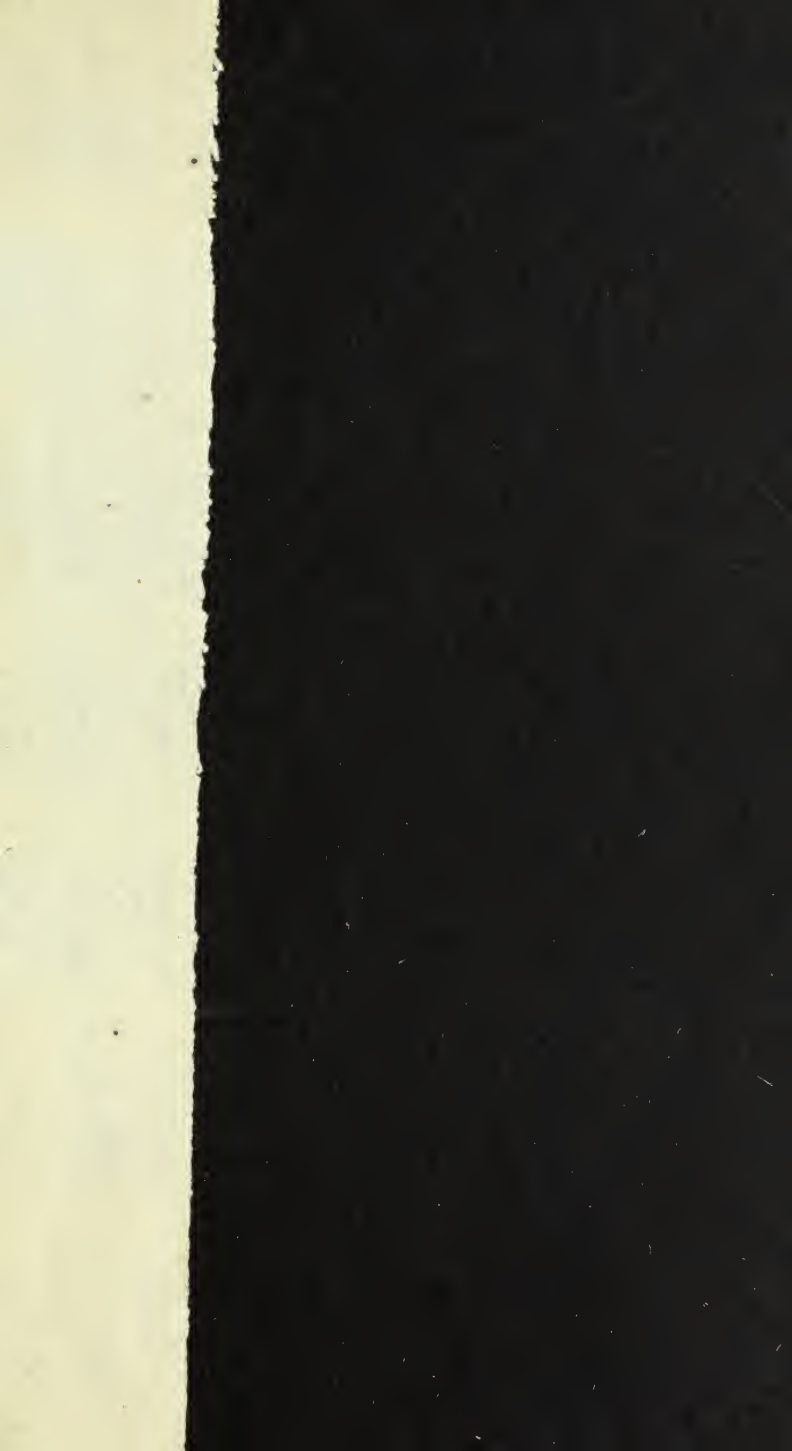
LIBRARY
OF
TUFTS COLLEGE.

THE GIFT OF

*Wm B. Fowle, Esq. Boston
April, 1860.*

*From the Libr^y of the late
Rev. Wm Bentley D. Salem*

(662.)





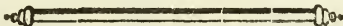
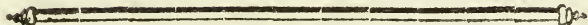
E L O G I U M
TIBERII HEMSTERHUSII,

A U C T O R E

DAVIDE RUHNKENIO.

Editio secunda castigior,

Cui duae *Richardi Bentleji* Epistolae ad *Hem-*
sterhusium accedunt.



LUGDUNI BATAVORUM,
APUD SAM. ET JOH. LUCHTMANS.

M D C C L X X I X.

Digitized by the Internet Archive
in 2015

327



P R A E F A T I O.

Cum mihi magistratum academicum deponenti publice dicendum esset, perfectam Critici formam in Tiberio Hemsterhusio spectandam exhibui. Quod orationis argumentum omnibus tam jucundum accidit, ut me nunquam meminerim attentius audiri. Erant etiam, qui hanc orationem quam primum edi cuperent, ut, quam voluptatem illa audienda ceperant, eandem illa le-

genda iterum capere possent. Quorum voluntati me facilem praebui. Sed quoniam hujusmodi orationes, semel lectae, fere abjici solent, & in oblivionem abire, meae cavendum putavi forma ejus sic immutanda, ut non tam oratio, quam elogium esse videretur. Elogium hac significatione non satis Latinum esse scio. Sed temporum nostrorum consuetudini aliquid dandum fuit.

E L O.

P85.H3T7R34 1789



ELOGIUM

TIBERII HEMSTERHUSII.

Nulla facile ars ac disciplina plus vel invidiae, vel infamiae suscepit, quam quae a primario, quod in judicando cernitur, munere Critica vocatur. Haec aliquando incidit in ingenia furiosa, quae nullo rationis tanquam freno coërentur, aliquando in jejuna & angusta,

quae non caperent tantae rei vim & au-
 ctoritatem. Duplex igitur, pro inge-
 niorum dissimilitudine, inita est Criti-
 ces exercendae ratio. Illi firma, nec
 ullo modo commovenda, temere con-
 vellebant, & certa incertis conjecturis
 vexabant: hi nihil aliud, nisi materiam
 e libris manu scriptis comportabant, in
 rebus ipsis & sensibus scriptorum expli-
 candis muti, in verbis & formulis ad
 grammaticam normam exigendis loqua-
 ces & rixosi. Utrique cum sibi Criti-
 corum nomen arrogassent, &, facili
 plebe literaria, tenuissent, hominum vi-
 tia, ut fieri solet, ad ipsam artem tra-
 ducta sunt, & Critica, modo temerita-
 tis & audaciae mater, modo nugatoria
 syllabarum auceps, dici haberique coe-
 pit. Quam invidiam, non mirandum est,
 diutius in Critica, quam in ulla alia di-
 sci-

ſciplina, cui per ſimilem iniquitatem la-
 bes adſperſa eſſet, haefiſſe. Etenim ce-
 terae artes, magnam partem populares,
 & communi intelligentiae patentes, fa-
 cile inveniunt, qui, cauſſa cognita, ca-
 lumniam depellant. Critica, plures dif-
 ficultate & rerum diſcendarum copia &
 varietate deterrens, quam delectatione
 aliqua alliciens ad ſe & invitans, paucoſ
 omni tempore diſcipulos naſta eſt, pau-
 eos habuit patronos, qui cauſſam ſuam
 cognoſcerent, innocentiam tuerentur,
 dignitatem & gloriam vindicarent.

Cogitanti vero mihi, quae tandem op-
 tima eſſet ratio tam praeclari ſtudii com-
 mendandi, & injuria, qua premitur, li-
 berandi, nulla commodior & efficacior
 occurrit, quam quae perfecti & omni-
 bus numeris abſoluti Critici imaginem,
 ad

ad vivum expressam, ob oculos ponat. Sic enim spero, futurum, ut, quicumque in hoc exemplar inspexerit, quam artem in contemptum vocare ausus sit, in ea liberalis doctrinae omnis fastigium esse fateatur.

Verum, ne cui videar Criticum, qualis nec fuerit unquam, nec esse possit; fingere, exemplar ejus ducam ab eorum aliquo, quibus omnes omnia summa in hac facultate tribuerunt. Nec ille longe quaerendus. Adhuc animis, vel dicam, oculis nostris inhaeret TIBERIUS HEMSTERHUSIUS. Vix dum lacrimae, quas in ejus funere profudimus, exaruerunt.

Hic talis ac tantus vir in illis, quorum vix singuli singulis seculis in generis humani exemplum nascantur, praecipuum

puum locum tenet. Quo magis, ut mediocri ingenio homines facile patimur cum libris suis occidere, sic Hemsterhusii memoria conservanda modis omnibus, & aeternitati aequanda est. Quanquam vero ad laudem ejus magnificentius, & ad communem utilitatem uberius futurum esset, si divina cum animi, & ingenii, tum doctrinae, & sapientiae bona, quibus cumulatus fuit, singulatim explicarentur, nobis tamen, quod omnia persequi infinitum est, ex ea maxime parte, qua gloriam suam inprimis fundavit, hoc est, ex Critices scientia, spectandus videtur.

Critica veterum scriptorum libros, tanquam materiam, quam tractet, & in qua versetur, sibi subjectos habet: nec angustis certorum scriptorum terminis septa

tenetur, sed per Poëtas, Oratores, Grammaticos, Historicos, Philosophos longe lateque vagatur, ubique iudicium & censuram exercens. Quam provinciam tametsi proprio quodam jure tenet, tamen, si quando in graviorum disciplinarum auxilium vocata sit, non dubitat illos fines transire. Sane ex quo tempore Erasmus & Beza eam in Theologiam, Cujacius, aliique in Jurisprudentiam, saluberrimo instituto adsciverunt, ferme tam frequens est in his disciplinis, quam in regno suo. Censendi vero judicandique munere sic fungitur, ut vera a falsis & supposititiis discernat, fraudes suis vestigiis odoretur & demonstret, obscuris sive rebus sive verbis lumen affundat, depravata corrigat, laudet recta, reprehendat vitiosa. Has Critici partes, tam difficiles, tam
gra-

graves, qui recte sustinere & tueri velit, duplici praesidio instructus ornatusque esse debet, ingenio acerrimo, & eruditione prope immensa.

Ingenium in omnium artium, etiam leviorum, studiis valet plurimum. Sed ut aliud aptius est Mathesi, aliud Poëticae, aliud aliis artibus, sic Critica quoque sibi deposcit proprium & peculiare. Ejus autem vis omnis ex duabus animi facultatibus oritur, ex imaginum ante perceptarum celeri instauratione, & ex prompta ac parata judicandi subtilitate. Finge, Criticum, qualem deformamus, impedito & corrupto scriptoris loco remedium quaerere, & diligenter attende, quibus mentis actionibus ad id, quod quaerit, perveniat. Altera animi facultas varias imagines ante haustas,

quae ad talem locum expediendum accommodatae videantur, ei celeriter et in tempore offert: altera, quid res profulet, atque adeo, quid ex pluribus simulacris animo simul obversantibus diligendum fit, eadem celeritate videt ac decernit. Ergo critica vis maxime iudicatur mentis celeritate, quam Graeci *ἀγχινοίαν* et *εὐστοχίαν*, Latini *sagacitatem*, *sollertiam*, *ingenii felicitatem* vocant. Haec autem sagacitas non in hominis potestate est, non studio, labore, exercitatione comparatur, sed rarum et singulare munus est unius naturae fautricis; licetque adeo, quod Democritus de Poëta dixit, ad Criticum transferre: *Criticus non fit, sed nascitur*. Tali ingenio praediti cum perraro exoriantur, non mirum fit, magnam excellentium Criticorum et nunc esse, et semper fuisse

paucitatem. Quod vero diximus, ingenium hac in re plus valere, quam artem ac disciplinam, hoc argumento intelligi potest. Multi, iique praeclarissimi viri, cum studiorum genere, ad quod ab ipsa natura deducerentur, relicto, se ad Criticam contulissent, eruditione sibi, quod natura negarat, parare conati sunt, ingenique vicarium, artificium quoddam assumerunt. Quorum conatus, noli quaerere, quam infeliciter cesserit. Quanta eruditionis, de Graecis fontibus ductae, copia fuerit in Jo. Meurfio et Ez. Spanhemio, nemo ignorat, nisi qui ipsam antiquitatem Graecam ignoret. At illi ipsi, cum vim facere naturae, et Criticam exercere instituunt, quam sunt dissimiles sui! Duo praestantissimi viri, N. Heinfius et P. Burmannus, omne studium suum in Poëtis Latinis expolien-

dis consumferunt, pari uterque eruditio-
ne, fed difpari acute fentiendi & felici-
ter divinandi facultate. Alter igitur
Poëtarum Latinorum fospitator dictus
eft, alter non potuit in tantae gloriae fo-
cietatem venire.

Haec vero Critici materies indolesque
in Hemfterhufio tanta fuit, ut natura,
quid in tali ingenio fingendo poffet, in
eo potiffimum experta effe videatur.
Omnes in illo talem oculorum aciem,
qualis lyncibus & aquilis tribui folet,
mirabantur. Sed profecto mentis acies
multo miranda magis. Nihil tam abdi-
tum erat, tam nihil retrufum, quod ejus
acumen falleret. Nihil tam depositum
ac prope conclamatum, cui non vitam
& falutem redderet. Nihil tam artificio-
fe fimulatum, quin fraudem facile fenti-
ret,

ret, & iudiciis suis teneret. Talis tam felicitis Critices illustre documentum dedit in Xenophontē Ephesio. Hic scriptor, aetate demum nostra, mendose & negligenter editus in Italia, nativa sua venustate Hemsterhusium invitarat, ut non solum quae quid vitii traxissent, emendaret, sed plurimum etiam verborum lacunas de conjectura suppleret. Post Dorvillius V. C. eundem scriptorem iterum ad Codicem MS. exigi iussit. Quid quaeris? Nullus unquam vates Hemsterhusio repertus est verior. Nam vetus codex lectiones & lacunarum supplementa sic, ut ille divinando restituerat, plerisque locis repraesentabat.

Etsi vero permagnum Critico praesidium est in mentis vi & sollertia, nemo tamen omnia in eo posita putet. Com-

parandum est alterum instrumentum; eruditio; quae ut parum aut nihil sine ingenio, sic sine eruditione ne perspicacissimum quidem ingenium quicquam effecerit. Recte Crates Mallotes, quem haec ipsa ars nobilitavit, apud Sextum Empiricum, in Critico requirit omnis liberalis doctrinae; quam Graeci *ἐγκυκλοπαιδείαν* vocant, scientiam. Si igitur ad Criticam adspirare velis, de Cratetis praecepto, ante Grammaticam, non vulgarem istam, sed altiore, percipias, habites in Poëtis & Oratoribus, peragres latissimum historiae campum, mente complectaris universam philosophiam, & his omnibus adjungas Mathematicam, maxime partes illas, quae mentem exacuunt ad verum cernendum. Ex tanta tot artium ac disciplinarum ubertate Critica demum efflorescit et redundat:

dat: tali instructu ornatuque eam oportet esse comitatam.

Equidem vereor, ne hac rerum discendarum multitudine commemoranda restinguam potius juventutis studia, quam incendam. Sed quid faciam? Non alius ad pulcerrimam artem aditus patet, nec aliis gradibus Hemsterhusius ad id, quod in illa summum est, ascendit.

Juvat igitur, non modo quam praestans & inusitata ejus eruditio fuerit, sed etiam qua via & ratione ad illam perverit, explicare. Quod dum facimus, pars vitae Hemsterhusianae, ut ad cognoscendum jucundissimae, sic ad imitandum utilissimae, breviter attingenda erit.

Puerulus (*) literarum initia cum ab idoneis magistris percepit, tum a patre, Francisco Hemsterhusio, qui salutarem artem, quam profitebatur, cum politioribus literis conjunxerat, & peregrinandi studio ductus, omnem fere Europam lustrarat. Vis ingenii sic ante annos in Hemsterhusio nostro eluxit, ut multi, quibus carus erat, timerent, ne non vitalis puer esset, aut ingenium tam praecox ad frugem perveniret. Quam sollicitudinem vanam fuisse, eventus docuit. Nam eundem mentis vigorem integrum & illibatum pertulit ad extremam usque senectutem, hoc est, ad aetatis

an-

(*) Natus est Groningae 1. Febr. 1685. Ab a. 1704. Philosophiae & Matheos Professor Amstelodami: ab a. 1717. Linguae Graecae, post etiam Historiae Patriae Professor Franequerae: ab a. 1740. ejusdem Linguae & Historiae Professor Leidae. Obiit 7. April. 1766.

annum octuagesimum secundum, qui vitae ultimus fuit. Una memoria, quam raro, lababat, ubi proprium hominis nomen subito edendum esset.

Decimum quartum annum agens, qua aetate plerique in tirociniis haerent, jam versabatur inter cives Academiae Groninganae, & praestantissimos quosque bonarum artium magistros audiebat.

Socrates apud Platonem omnia praesclara de Isocrate adolescente auguratur, quod natura philosophia quaedam ineffet in ejus mente. Simillimam Isocraticae indolem Joannes Bernoullius, Mathematicorum longe princeps, in Hemsterhusio adolescentulo, simul atque eum in disciplinam receperat, sagacissime perspexit. Idcirco nihil antiquius habuit,

quam ut philosophiae femina, quae in
ejus mente laterent, proliceret, & recta
cultura firmaret. Nec Hemsterhusius
Bernoullii augurium fefellit. Nam tanta
celeritate altiore Geometriam perce-
pit, & in intimos philosophiae recessus
penetravit, ut magister fateretur, se,
quem cum eo compararet, inter disci-
pulos habere neminem. Atque haud
scio, an multum fallamur, si altos illos
& magnificos de rebus divinis humanis-
que sensus, qui postea se omnibus Hem-
sterhusii dictis factisque protulerunt,
magnam partem a Bernoulliana disciplina
repetamus. Ipse quidem, Bernoullium
divino munere sibi praeceptorem obti-
gisse, cum gaudio, quod vultu & oculis
proderetur, fateri solebat.

Ita cum aliquot annos exegisset in

Aca-

Academia patria, Leidam venit, invitatus praecipue fama Jacobi Perizonii, qui cum ceteras humanitatis partes egregie, tum veterem historiam elegantius, quam quisquam ante eum, tradebat. Leidae tum casu quodam disjecti erant publicae Bibliothecae Codices MSS. Horum in ordinem redigendorum cura ab Academiae Curatoribus demandatur Hemsterhusio. Quod Curatorum de tantulo adolescente iudicium tam felix omen in posterum tempus faciebat, ut nemo unus dubitaret, quin is aliquando Jacobo Gronovio in Graëcarum literarum Professione successurus esset. Verum, vacante illa provincia, res secus cecidit, non Curatorum voluntate alienata, sed artibus eorum, qui, ne luminibus suis obstrueretur, metuebant. Data est Professio Havercampo, si minus Academiae,

at ipsorum rationibus accommodato. Sed haec latere, melius est, quam cum auctorum ignominia & dedecore in lucem proferri. Leidae cum Hemsterhusius studiorum spatia decurrebat, vix dum expleto decimo nono aetatis anno, Amstelodamum, ut juventuti studiosae viam ad Mathesin & Philosophiam praeretur, honorifice invitatur. Quis est, qui talem provinciam nactus, non totam studiorum rationem commutasset? non humaniores literas, veluti crepundia, abjecisset? Talis stultitia in alios, ab angustis doctrinae compendiis profectos, cadere poterat, in Hemsterhusium non poterat, qui praeclare sciret, quo societatis vinculo hae disciplinae inter se devinciantur. Ac reperit Amstelodami, quorum consuetudine elegantiorum literarum studium non mediocriter aleret.

Or-

Ornabat tum illam urbem ingeniosus Poëta, & difertus Poëtarum Latinorum interpres, Janus Broukhusius. In eadem tum aliquot annos degebant Stephanus Berglerus & Ludolphus Kusterus, ille veteris philosophiae scientia, hic critica facultate, uterque Graecis literis tam excellens, ut ambiguum posteris reliquerint, uter utri ea laude praestaret. Quorum amicitiam Hemsterhusius appetebat cupidissime, tenebatque eo constantius, quo magis ingenium talium virorum sermonibus ad omnis elegantiae sensum acuebatur. Hac tam felici velut contagione Broukhusius in eum transfudit Propertii, Kusterus Aristophanis amorem, salutarem deinceps utrique Poëtae futurum. Sed jam ante intervenerat, quod Hemsterhusium cum Graecis Musis artius conjungeret. Destituerat vir doctus

ctus Julii Pollucis editionem, quae Amstelodami parabatur. Quaeritur, qui destitutas partes excipiat. Itur ad Hemsterhusium. Is, Graevii auctoritate impulsus, operis curam suscipit, & commentatione, juvenili illa quidem, veruntamen juvenis Hemsterhusii, eruditissimorum hominum oculos animosque in se convertit. Ipse auctor (quis enim tali aetate se ipsum contemnat?) de hoc opere satis bene sentiebat. Brevi post a Richardo Bentlejo, Britanniae Aristarcho, literas accipit, quibus quidem opera Polluci navata eximie laudabatur. At eadem literae (*) Bentlejanas emendationes in Comicoꝝ loca, quibus Pollux a se dictis fidem & auctoritatem conciliaffet, complectebantur. In quibus

lo-

(*) Has literas, ab Hemsterhusii filio nobiscum communicatas, huic novae Editioni subjecimus.

locis restituendis Hemsterhusius quoque consumserat studii plurimum, pulcre intelligens, summam rei in illis verti. Enimvero, lectis animadversionibus Bentlejanis, videt, inanem operam suam fuisse, alterum omnia divinitus expediisse. Quo tum animo Hemsterhusium fuisse putas? Ita conturbatus est, ita sibi met ipse displicuit, ut Graecas literas in perpetuum repudiare statueret. Nec, per mensem unum & item alterum, ausus est scriptorem Graecum attingere. Hoc si alteri evenisset, quam astute id diffimulasset, quam cautionem & diligentiam, ne in vulgus emanaret, adhibuisset? At ille, ô callidum hominem! id narrare discipulis, & crebris sermonibus usurpare solebat. Nescio, quid alii sentiant. Mihi nunquam major, quam cum haec de se ingenue fatebatur, visus

D

est

est Hemsterhusius, Nam acer animi
 morfus indicat, quos quam altos & ve-
 ram gloriam expetentes spiritus pectore
 gesserit, erroris confessio, quantam maxi-
 marum rerum fiduciam haberet. Ele-
 ganter & vere Celsus de simili Hippo-
 cratis confessione ait: *Levia ingenia,*
quia nihil habent, nihil sibi detrahunt.
Magno ingenio, multaque nihilominus
habituro, convenit simplex veri erroris
confessio.

Mox tamen Hemsterhusius, cum do-
 lori successisset cogitatio, quam inique
 se adolescentem cum Critico veterano,
 eodemque omnium principe comparasset,
 & secum in gratiam rediit, & cum lite-
 ris Graecis. At Bentlejanae admonitio-
 nis haec vis fuit, ut apud animum con-
 stitueret, non ante se in hunc praecipiti-
 tem

tem locum committere, quam artium omnium copiam mente & cogitatione comprehendisset, &, quoniam in hoc maxime reprehendebatur, Comicorum versus non ante tentare, quam varia metrorum genera, Comicis usitata, penitus percepisset. Nec alium, nisi illum ipsum monitorem suum, sibi imitandum sumsit. Hunc enim mirabatur unum, hunc in oculis ferebat, hunc omnibus memoriae nostrae Criticis anteponebat, ne dissimulans quidem offensionem, si quis talis viri magnitudinem, quam consequi nulla ratione posset, per invidiam allatraret.

Inito igitur eruditionis locupletandae consilio, veteres, inde ab ingeniorum fonte, Homero, scriptores nunquam remisso studio legit: legit? immo ve-

ro excerptis, & in horrea sua congeffit, ut, quicquid vel ad utriusque linguae rationem, vel ad historiam, vel ad ritus & mores gentium; vel ad priscam sapientiam pertineret, id paratum esset, ac, si res postularet, inde continuo depromeretur.

Quam vero consuetudinem ipse in legendo tenuerat, ut a veterrimo quoque scriptore gradum faceret ad eum, qui proximus esset aetate, eandem aliis etiam atque etiam commendabat. Nam primum, ut alias opportunitates omit-
tam (*), si hac via progrediaris, non verborum tantum, sed etiam significatio-
num; singulis verbis & formulis attribu-
ta-

(*) Vide quae diximus Praef. ad Timaei Lex. Platon.

tarum, tanquam tempora certius consti-
tuas: cujus rei diligens observatio in lin-
guis omnibus valet plurimum. Deinde
fatis constat, nihil vel bene cogitatum
esse, vel bene dictum ab antiquioribus
illis, quorum libros velut recte cogitan-
di scribendique legem & normam proba-
mus, quod non sit variis modis imitata
posteriorum sollertia. Cujus imitationis
venustatem nec sentias, nec intelligas,
nisi fontem, e quo profecta sit, cogno-
ris. Thucydidis, ut hoc utar, recon-
ditas exquisitasque sententias Hemsterhu-
sius ita tritas notatasque habebat, ut,
quid Polybius, quid Dionysius Halicar-
nassensis, quid Plutarchus, quid alii in-
de ad imitationem traxissent, e vesti-
gio indicaret. Ex quo instituto quot
quam praeclarae difficiliorum locorum
& interpretationes natae sint, &

emendationes, vel me tacente, intelligitur.

At qui tandem sunt illi scriptores, quos vir summus futuro Critico maxime necessarios, quos legendos, quos ediscendos putabat? Quasi vero, dicet aliquis, nesciamus, Criticos in Poëtis, Oratoribus, Grammaticis & Historicis vitae velut tabernaculum collocare.

Hic locus me admonet, ut justum meum, vel Hemsterhusii potius, dolorem & querelam effundam. Veteres hoc humanitatis studium sapientissimo consilio tam late patere voluerunt, ut & mathematicas artes, & philosophiam omnem complecteretur. Veterum auctoritatem secuti sunt viri immortales, qui seculis decimo quinto & decimo sexto, pulsa
bar-

barbarie, pristinam bonis literis dignitatem restituerunt. Verum brevi post exorti sunt literatores, qui, finibus illis latioribus per summam ignaviam contrahendis, sibi fervarent Grammaticos, Oratores, Poëtas, Historicos, valere juberent Mathematicos & Philosophos. Sic humanitatis disciplina, rebus magnam partem ex ea sublatis, prope tota facta est disciplina verborum. Ex eo tempore philosophi ejusmodi literatores cum arte sua contemserunt: literatores de humaniorum literarum contemtionem ad ravim usque declamarunt, ne illud quidem intelligentes, sua culpa literarum dignitatem concidisse. Hos si ad majorum instituta revocare conemur, forsitan operam perdamus. Sed profecto, si rectis consiliis locum dare velint, una superest ratio, qua & literas & semet ipsos a

con-

cōtemptu vindicare queant. Revellant terminos humanitatis, quos ignavia constituit, recipiant in artium chorum, quas inde ejecerunt, & Hemsterhusii exemplo, literarum studium cum Mathesi & Philosophia jungant.

Geometria animum a sensibus ad ea, quae mente contuemur, intelligenda traducit, acuitque in vero judicando. Et quisquam dubitabit, quin, qui hac disciplina ingenium subegerit, etiam in literis nostris, acutius cernat iis, qui nunquam attigerint pulverem eruditum? Hemsterhusio quid Geometria profuerit, sciunt, qui vel scripta ejus cognorint, vel sermones. Quicquid ex ore exhibat, quicquid literis mandabatur, etiam in critico genere, facile prodebat ingenium adfuetum geometricae subtilitati. Nihil

su-

fumebat temere, sed a certo cognitis & perspicuis via & ratione progrediebatur ad ea, quae inde necessaria consecutione efficerentur.

Sed alia quoque Mathesis pars est, quam Critico dedecori sit ignorare. Haec est Astronomia, praesertim antiqua, sine cujus scientia nec Graeci, nec Latini Poëtae, qui inde multa carminibus suis ornamenta petierunt, plane perfecteque intelligi possunt. Quo majus studium vir eximius ad eam cognoscendam attulit, nec, quamvis mitis & moderatus aliorum censor, sibi temperare poterat, quin suaviter rideret recentiores Poëtarum interpretes, qui, ubi quid ex hac doctrina explicandum sit, vel turpiter haereant, vel in jocularis errores labantur.

Philosophiae studium eo flagrantius erat, quo magis ab ipsa natura ad illam impellebatur. Per ejus vero partes omnes sic vagatus est, ut modo versaretur in sancto Pythagorae recessu, modo in Academia Platonis, modo in Aristotelis Lyceo, modo in Zenonis porticu, modo in hortis Epicuri, ubique cum admiratione quadam deprehendens permulta, quae aetatis nostrae vanitas audet ut recens inventa jactare. Plerique veteris philosophiae studiosi vel partem ejus delibant, vel in locis amoenioribus, maxime in eo de moribus, commorantur. At Hemsterhusius ingenii sui magnitudini contentaneum judicabat, etiam partem omnium difficillimam, quae Metaphysicam complectitur, pervestigare. Nihil facile abstrusius reperias Platonis Parmenide, quo dialogo doctrina *de Ideis* expli-

catur. Ab ejus lectione vir magnus semel, iterum, tertium idem abierat, qui venerat. Verum non prius conquievit, quam quarta lectione instituenda abditos philosophi sensus eruisset, ipsa difficultate non hebetante, ut fieri solet, sed acuate studium intelligendi. Nec satis habebat veteres cognoscere, sed cum Platone Leibnitium, cum Aristotele Lockium, cum aliis alios conjungebat, ut, qui sermones cum illo de veteri philosophia contulisset, nihil nisi veteres, qui de recentiore, nihil nisi recentiores, legisse putaret. Ceterum in Metaphysica quae vera certaque sint, & in quibus firme consistere possis, apud veteres se reperisse omnia dicebat. Novarum opinionum subtilitatem ut facile agnoscebat, sic earum levitatem & inconstantiam vel hoc argumento demonstrabat,

quod, quotiescunque novus Metaphysicus existat, toties prior loco, quem tenuit, pellatur.

In variis autem veterum philosophorum familiis, earumque decretis cognoscendis, vehementer dolebat sortem historiae philosophicae, quae, tametsi Criticis uberrimam ingenii exercendi materiam praebet, tamen ad nullam dum criticam severitatem exacta sit, involantibus fere in illam, quasi in vacuam & caducam possessionem, compilatoribus, qui nec ingenio valeant, & literarum adeo rudes sint, ut e vitiosis antiquorum philosophorum versionibus sapere, & inde summam cujusque disciplinae conficere cogantur.

Quanquam ne gentium quidem historia,

ria, cujus ufus latius patet, meliore ipfi conditione effe videbatur. Haec quantum obfcuritatis vel a vetuftate, vel a fcriptorum diffenfione, vel ab aliis cauffis traxerit, quam corrupta fit per partium ftudium, fraudem, fuperftitionem, & fciunt omnes, & fatentur. Veruntamen quotus quisque Criticorum in hunc patentiffimum campum excurrit? quotus quisque adhibet Criticam, quafi veri obruffam? Signum ad hanc rem capeffendam fustulerat Iofephus Scaliger in Opere *de Emendatione Temporum*, & altero *Eusebiano*, utroque aeterno, fed laudato magis, quam lecto. At per paucos, qui per ejus veftigia ad eandem laudem contenderent, inventos fcimus. Quo magis Hemfterhufius & ipfe hiftoriam critica ratione tractabat, & difciplinæ fuæ alumnos ad eandem rationem

amplectendam incendebat, exemplum, ad quod studium dirigerent, iis proponens severissimum reliquorum historicorum cenforem, Polybium, cujus tanta admiratione captus erat, ut, si fieri posset, unum ejus librum deperditum plaustris homiliarum SS. Patrum redimere vellet.

Antiquitatis eruditae, hoc est, Graecae & Romanae, studium non solum ad veterum scriptorum historiaeque intelligentiam referebat, sed etiam eo, ut ingenium, contuendis antiquae artis miraculis, acueret ad sensum elegantiae & venustatis, quae talibus operibus inesset. Nec quicquam vel cupidius, vel intelligentius spectabat, quam veteres gemmas, numos, vasa, anaglypha, statuas: cujus rei facultatem ipsi dabat so-

ceri, Jacobi Wildii museum, non pau-
 cas ejus generis reliquias servans. Hanc
 animo infidentem pulcri & recti speciem
 ubi ad recentiorum artificum opera tran-
 stulisset, non temere reperiatur, qui
 cum de pictura & statuaria nostrae aeta-
 tis, tum de architectura, aliisque ejus-
 modi artibus elegantius judicaret. Ac
 saepe mirabatur, oculos vulgo per pu-
 dendam negligentiam ad nullam rem eru-
 diri, cum aliae corporis partes, quae
 minus sint praestabiles, & minus oble-
 ctationis animo praebeant, studiose ex-
 colantur, aures ad concentus musicos
 recte sentiendos, manus et pedes ad
 concinnum & liberalem motum eden-
 dum. Auctor igitur erat discipulis suis,
 ut lineari picturae, in qua artium, quas
 diximus, fundamenta sunt, mature ope-
 ram darent.

Satis diximus de infinita rerum copia & varietate, quam mente complexus est Hemsterhusius. Verum ad rerum intelligentiam nullus aditus patet, nisi per exquisitissimam scientiam linguarum, Graecae praesertim & Latinae. Hic quid me attinet dicere, eum longa & accurata meditatione confectum esse, ut Graecae linguae nativam indolem, proprietatem, & arcana omnia teneret? Notior res est & testator, quam ut pluribus verbis explicanda esse videatur. Itaque complector brevi, &, non exaggerandae rei causa, sed simpliciter & vere hoc dico, Hemsterhusium Graecarum scientia literarum omnino omnes, qui inde a renatis literis excellenter in iis versati sint, ipsum etiam Isaacum Casaubonum, cui doctorum hominum consensus primas deferre solet, longo post se intervallo reliquisse. Quod

Quod si magna ingenia non nisi novarum rerum inventione metiamur, talem quoque sui mensuram vir summus, in hoc ipso linguarum studio, praebuit, inveniendae verissima Originum Graecarum ratione, singulari linguae Graecae, adde & Latinae, praesidio & ornamento. Hujus analogiae tanquam filo ductus, simplicissimas verborum formas, quae binis tribusve literis constarent, & una cum iis natas significationes indagavit, formas omnes & flexiones ad certam rationem revocavit, ex primariis notionibus secundarias, & consequentes elicit, earumque non solum cognationem, sed etiam migrationes ostendit, commentitias anomalias, quibus Grammatici omnia perturbassent, explodit, denique tenebras linguae per tot secula offusas ita discutit, ut, qua lingua nulla est ne-

que verbis, neque formis, copiosior, eadem jam nulla reperiatur ad discendum facilior. Sed hujus rei subtiliorem & exemplis confirmandam explicationem non capit popularis scriptio. Gratulemur potius aetatis nostrae felicitati, quae, quod majores nostri optarunt magis, quam sperarunt, id non tantum in Graecis, verum etiam in Orientalibus, uno tempore & inchoatum & consummatum vidit. Etenim quod analogiae lumen Hemsterhusius linguae Graecae, id eodem tempore Orientalibus intulit Hemsterhusii civis, aequalis, condiscipulus, collega, amicus, unicus literarum, quas profitebatur, vindex, Albertus Schultensius.

Hic forsitan dicat aliquis eorum, qui nolunt eundem hominem pluribus rebus excellere: sit sane ita: habuerit Hem-

ster-

sterhusius Graecarum literarum scientia parem neminem. At Latinarum certe regnum penes alios est. Ego vero non dubitem contendere, eum Latine doctissimos non solum aequasse, sed, quod adjuncta quaedam haberet, nec cognita illis, nec usurpata, superasse. Recte vir magnus statuebat, Latinam linguam Graecae sic aptam & nexam esse, ut, qui alteram ab altera distrahat ac divellat, animi & corporis discidium inducere videatur. Quod cum sibi idoneis rationibus persuasisset, eandem Latinae, quam Graecae, operam dedit, atque adeo, quoniam ejus proprium erat, nihil mediocriter scire, talem Latinae, qualem Graecae, facultatem consecutus est. Dicam, quod sentio, &, ut arbitror, dicam vere. Latinae linguae origines nemo mortalium ante Hemsterhusium recte

cognovit. Viderant Varro & alii Romani, multa ex lingua Graeca in suam venisse. Aliquanto plura, quorum origo veteres fefellisset, ex eadem lingua repetierunt Scaliger & Salmasius. Sed adhuc dubia lux erat. Enimvero, inventa Hemsterhusii ingenio Graecae linguae analogia, simul etiam Latinae ratio diluxit, patuitque clarissime, quod pauci magis suspicati erant, quam intellexerant, totam fere Latinam linguam ab Aeolica fluxisse. Restat, fateor, pars quaedam, quae inuenta aliunde videatur. Verum aut fallor, aut exorietur aliquando vir doctus & ingeniosus, qui, Hemsterhusiana analogia adjutus, eam quoque partem ad Graecam originem revocet, planissimeque demonstrat, omnem Latinam linguam pulchrae matris Graecae pulchram filiam esse.

Sed

Sed mittamus origines. Quantum Hemsterhusio praesidii esse debuit in Graecae linguae scientia ad Latinos scriptores rectius intelligendos? Constat inter omnes, scriptores, quos diximus, maxime Poëtas, Graecam formam singulis prope verbis expressisse, & innumerabiles lepores veneresque ex Graecis fontibus nunc apertius, nunc occultius derivasse. Nec M. A. Muretus dicere dubitavit, *eos, qui Graeci sermonis expertes sint, ne Latine quidem scripta penitus percipere posse.* Jam si cogitatione tibi fingendus sit harum elegantiarum interpres, an doctiorem Hemsterhusio reperias? Ipse vir summus se se in Latinis intelligendis sic a Graecis adjuvari sentiebat, ut interdum negaret, Poëtas eos, qui se totos ad Graecorum imitationem contulissent, nominatim Pro-

pertium & Horatium, Graece imperitis
 valde placere posse. Adeo multa, quae
 venustissima & exquisitissima sint, eorum
 sensum intelligentiamque fallere. Omni-
 bus igitur modis bene a majoribus con-
 stitutam rationem, qua utriusque linguae
 studium conjungeretur, tuebatur, ab
 eaque non semel descitum esse vehe-
 menter dolebat. Sub ipsa Academiae
 incunabula Leidae bonas literas docuit
 Justus Lipsius, perfectus literis Latinis,
 Graecarum mediocriter peritus. Is di-
 cere ausus est, Graecas literas homini
 erudito decoras esse, necessarias non
 item. Quod stultissimum dictum Isaaco
 etiam Casaubono (*), quo non fuit le-
 noris naturae Criticus, vehementer bi-
 lem

(*) Vide Casauboni Epistol. 291. & 294. & Lipsii
 Epist. 356. in Syllog. Burm. T. I. p. 376.

lem movit. Sed bonum factum, quod tam pernicioſa literis opinio nullas radices egit. Mox enim tanquam coelo miſſus Joſephus Scaliger, cui Batavi prope omnem rectum ingenii cultum, quem ex eo tempore ceperint, ſi grati eſſe velint, acceptum referre debent, Scaliger igitur cum ceteras ingenuas artes, tum Graecas literas, earumque cum Latinis conjunctionem, in his regionibus fundavit. Scaligerana diſciplina per Gro-tios, Heinfios, Gronovios, Graevios, & alios uſque ad patrum noſtrorum memoriam propagata eſt. Tum rurfus plerique literatores, Graecis vel neglectis, vel leviter delibatis, in unis ſcriptori-bus Latinis habitare coeperunt. Altero igitur Scaligero opus erat, qui Muſas Graecas fugam parantes ſiſteret, atque iterum cum Latinis artiſſimo foedere con-

fo-

sociaret. Is fuit Hemsterhusius, quo Bonarum literarum tutelam fuscipiente, brevi tanta rerum commutatio facta est, ut Athenae in Bataviam commigrasse viderentur, nec tamen quicquam de summo Latinarum literarum studio remitteretur.

Sed Latine quam doctus fuerit Hemsterhusius, etiam scribendi genus declarat, purum, emendatum, luminibus frequens, bene vinctum, inprimisque proprietatis studio & verborum delectu commendandum. Una orationi facilitas deest, non comparanda illa, nisi saepe multumque scribendo: cujus rei facultatem raro dabat Graecarum literarum Professio. In juvene, velut in laetis herbis, se profundeabat luxuries quaedam, quam postea ratio & anni depaverunt.

Ha-

Haecenus virum egregium vidimus Graeciae Latiique monumenta ita tractantem, ut nunquam illa de manibus deponeret. Quo studio quantas eruditionis opes sibi compararit, supervacuum sit dicere. Eas cum primum in animadversionibus ad Lucianum protulisset, homines eruditos in stuporem & admirationem rapuit, expressitque omnibus confessionem hanc, ut dicerent, nihil simile ullam aetatem in hoc genere vidisse: magnam quidem copiam in Salmastii libris esse; sed ibi temere facco fundi, hic omnia cum acerbo delectu, prope in Mathematicorum modum, explicari.

Atque his cum ingenii, tum eruditionis fundamentis, tam firmis, tam alte positis, tandem Hemsterhusius verae & legitimae Critices velut aedificium su-

perstruxit. Sed critica disciplina quomodo usus sit, non alienum fuerit, eruditae juventuti, quae ejus vestigia persequi studeat, paucis exponere.

Cum scriptori five Graeco, five Latino crisin suam impertire constituisset, primum justam cum eo familiaritatem contrahebat, hoc est, cum res ipsas, tum verba, similibus locis inter se comparatis, quanta maxima fieri poterat diligentia, cognoscebat, recte judicans, sui quemque scriptorem optimum interpretem esse, & qui non saepius totum scriptorem uno tenore legisset, eum in emendando explicandoque turpissime labi. Tali notitia contracta, omnia ad certam rerum, sermonisque normam exigebat, difficilis, suspicax, semper verens, ne quid sibi fallaciae vel a libra-

rio,

rio, vel ab interpolatore strueretur. Tametsi quis poterat fallere illum sensum & natura sagacissimum, & multo literarum rerumque usu callidissimum? Tenebrio nobili scriptori foetum suum subjecerat? Statim fraudem certis vestigiis tenebat. Versificator magnorum Poëtarum versibus furtim interposuerat suos? Spurios obelo configebat. Librarius lectionem corruperat, vel sciolus corruptam fucarat? In promptu erant omnes veri indagandi viæ.

Sed, quamvis summam ingenii fiduciam habere potuisset, tamen Codicum MSS. fide inprimis nitebatur, &, quod hujus disciplinae expertibus mirum videatur, ex eorum vel contaminatissimæ scriptura pulcerrimas lectiones eliciebat. Nosse modos permutandorum in libris

priscis verborum, utile putabat: posse enim tardiora ingenia talibus adminiculis sublevari: sed nimiam in his diligentiam contemnebat, docens hoc etiam argumento, parum inde utilitatis redire, quod, ut quisque plurimum operae in librariorum aberrationibus notandis posuisset, iisque margines librorum opplevisset, ita nullam magnopere Critices laudem tulisset. Vero Critico vim ipsius sententiae, & sermonis proprietatem bene perspectam, facile id, quod res postulet, suppeditare. Hic etiam locum habere illud Asinii Pollionis: *Male eveniat verbis, nisi rem sequantur*: vel illud Horatii, ex Asiniano expressum:

*Verbaque provisam rem non invita
sequentur.*

Sed

Sed duos inprimis scopulos, multorum naufragiis infames, & ipse fugiebat, & alios, ut fugerent, monebat, temeritatem & superstitionem. Furorem judicabat, quod non intelligas, statim urere & fecare; amentiam, aegri capitis somnia in contextum invehere, abolita veterum librorum scriptura. Nam, si hoc modo grassari liceret, brevi futurum, ut calamitas, quam Gothi & Vandali bonis libris importassent, prae hac levis & tolerabilis videatur. Iccirco in locis desperatis, ubi nulla ratio esset difficultatis expediendae, medicinam ab integrioribus libris exspectandam, & omnino nihil in contextu, nisi vetustarum membranarum auctoritate, movendum censebat, ne Bentlejo quidem veniam dans licentiae, quam sibi sumfit in **Manilio** recensendo.

At vero, qui nullum audaciae locum daret, non minus repudiabat anilem religionem, quae se imperitis modestiae nomine commendare audet, & semper vulgatae, quamvis futilis & absurdae, lectionis patrocinium profitetur. Sed quae, malum! est lectio, quam tantopere jactant, vulgata? Num ex vetustis & spectatae fidei libris profecta? Num certis emendandi legibus constituta? Minime. Illa est (*), quam in suo quisque libro reperit: quae, ut aliquando veteres & bonos Codices auctores habeat, saepius tamen e libris vitiosis & interpolatis, immo ex Editorum conjecturis, fluxit. Adeo, quid defendant, non intelligunt homines inepti.

Sunt

(*) Vide Cl. Ernestum Praef. ad Tacitum,

Sunt alii, faciliores illi quidem in lectionibus, quae e membranis ducantur, admittendis, sed iidem in Criticorum emendationibus probandis difficiles & duri. Qui cum, periculo facto, senserint, se non esse eos, qui in critica ratione excellere possint, in eam partem deferuntur, ut omnium locorum, qui ingenio tententur, se vindices ferant. Ac temerarios quidem confidentium ingeniorum impetus refutari, veterumque scriptorum monimenta facta tecta conservari, quis, qui bonas literas amet, non vehementer gaudeat? Verum in hoc tam salutari instituto frequentius obtrectatio, quam aequitas & veri studium, versatur. Nec obscurae sunt talis iniquitatis causae. Nam, ut sumus homines, quanto praestabilior & magis expecten-

tenda ingenii laus est, tanto impensius ei invidemus. Illi igitur, cum facile sentiant, sese, si laus omnis ingenii felicitati tribuatur, jacere, & vix honestos esse posse, statim se parant ad Criticorum inventa ratiunculis quibusdam convellenda, moliuntur, fudant, misere se torquent, ut loco depravato potius qualemcunque sensum affingant, quam felix in vero reperiendo ingenium laudent. Ex qua obloquendi libidine, incredibile dictu est, quot quam durae & contortae vitiosorum locorum interpretationes manarint; si interpretationes dicendae sunt, quae scriptorem nescio quas ineptias dicere cogant. Tales vindicias, tantum aberat, ut Hemsterhuis probaret, ut illis doctam aliorum audaciam praeferret. Sed longe optimum

num & tutissimum censebat, medium sequi, quod tum a temeritate, tum a superstitione esset sejunctum.

Et si vero vir magnus, usu sensuque edoctus, praeclare sciebat, Icaris non esse aptandas alas, hoc est, juvenes non temere ad Criticam adducendos esse, tamen sagacioris indolis adolescentes mature hujus artis veluti gustu quodam imbuebat. Quorum vires, ut erat acer & perspicax ingeniorum existimator, ante sic explorabat, primum, ut eos juberet cogitare meditareque legere illustrem aliquem veteris scriptoris locum, v. c. Livianam praefationem, vix imitanda arte conscriptam, & post, quid in tali loco maxime animum pepulisset, quid maxime placuisset, sibi referre. Tum, ubi linguae scientiam & pulcri sensum

sibi probassent, in scriptore, ad talis aetatis captum accommodato, locum demonstrabat, qui vitium haberet nemini animadversum, idque investigare jubebat. Reperta corruptela, quam reperire interdum difficilius est, quam corruptis mederi, praesertim ubi mendosa scriptura tolerabilem, nec a re abhorrentem sensum efficiat; sed reperta corruptela, lene & blandum ab ingenio remedium postulabat. In quo ut eos, qui nullum dum Critices usum haberent, sublevaret, ipse interdum vias quasdam, quae ferre ad verum inveniendum possent, indicabat. Si rem acu tetigisses, candide plaudebat sollertiae tuae, & acerrimum laudis stimulum adhibebat; sin minus, suam ipse emendationem promebat, ut quaerendi & conjectandi finis fieret. Hac ratione usurpanda vir sum-

mus

mus non solum discipulis suis facultatem dabat Critices cognoscendae, sed eosdem etiam consuefaciebat in legendo iudicii severitatem adhibere, & semper animum, quid intelligat, quid minus, interrogare. Et miramur, ex ejus disciplina plures acutioresque Criticos, quam e cujusquam ante illum, prodiisse? Nolim singulos ambitiose commemorare. Facile, qui sint, velut propria quadam nota, intelligendi & judicandi subtilitate cognoscuntur. Unum tamen silentio praeterire non possum, germanum imprimis Hemsterhusii discipulum, L. C. Valckenarium. Hic enim, quam a magistro accepit disciplinam, ante Franequerae, nunc Leidae, ita tuetur & propagat ingeniis feliciter formandis, ut, Hemsterhusio de vita sublato, nunquam defuturi sint, qui literas Hemsterhusiana

ratione colant. Hic utriusque linguae analogiam, quam vir immortalis imperitiit quidem discipulis, sed literis mandare neglexit, ita quasi per manus tradit aliis, ut, etiam si nemo illam literis prodatur, tamen ad feram posteritatem perventura videatur.

Quemadmodum vero aliis disciplina, sic aliis profuit salubri consilio suppeditando. Libenter & ingenue fateri solebat vir summus, P. Wesselingius, hunc sibi studiorum recte instituendorum auctorem fuisse. Is Hemsterhusio collega datus, non prius Franequeram, quam in intimam ejus amicitiam venit: quae ex illo tempore tam sancte & constanter culta est, vix ut aliud par amicorum conjunctius vixerit. Erat jam tum in Wesselingio magna & incredibili studio par-

ta doctrinae copia, sed averfus a critica ratione animus. Verum cum Hemsterhusius ei crebris sermonibus demonstrasset, nullam eruditionem, quamvis variam & copiosam, esse veram & accuratam sine critica disciplina posse, totam studiorum rationem commutavit, & post illa ipsa arte, quam ante oderat, nomen suum immortalitati commendavit.

Paullo ante de ea Critices parte, quae in depravatis corrigendis versatur, quantum satis est, disputavimus. Sed ejusdem etiam artis est, veterum scriptorum obscuros sensus aperire: in quo, praeter vim judicandi, maxime cernitur illa nullis circumscripta terminis eruditio. In hac autem interpretandi ratione, quanquam alio modo, non minus vulgo, quam in illa emendandi, peccatur. Sae-

pe & Hemsterhufii & aliorum querelas audivimus, cum dicerent, scriptorem, quem quis interpretum enarrandum suscepisset, onerari iis, quae ad quemvis alium scriptorem scribi possent, explicari, quae nemo sibi explicari velit, in difficilioribus destitui lectores, res & sententias negligi, nihil nisi loquendi formulas enarrari, & ne illarum quidem notiones ad normam, quam perfectus Criticus, J. F. Gronovius dedisset, distincte & enucleate tradi, sed temere misceri & confundi. Hemsterhusius vero ipsum scriptoris argumentum amplexus, obscuriorum locorum tenebras modo ex historia & antiquitatis memoria, modo ex temporum ratione, modo ex interiore philosophia, modo ex aliis artibus dispellebat: fontes, unde quidque haustum esset, locos aliorum aucto-
rum,

rum, quos scriptor, quem tractaret, vel imitando expressisset, vel in transitu respexisset, demonstrabat: exquisitior verbi aut formulae vis si enarranda esset, non ille diversarum significationum, ut ita dicam, confinia confundebat, sed tenuissima & aliorum sensum fugientia discrimina tam perspicue accurateque definiebat, ut in his etiam geometricam elegantiam facile cognosceres.

Animadversiones, quas scripsit, habent beatam quandam & felicem rerum ubertatem. Nec tamen quicquam in illis alieni est, vel longius arcessiti. Omnia & apte & suo loco dicuntur; ut mirari subeat, tam longas animadversiones scribi potuisse. Sed talis copia facilis erat ei, qui omnes interiores Graeciae Latii-que recessus teneret. Ne multa: ha-

bent

bent ejus commentarii in Aristophanem, Lucianum, Xenophontem Ephesium, Hefychium, Thomam Atticistam, alios, verissimam bene interpretandi disciplinam, qua non extat exemplum perfectius. Quo vehementius & justius dolemus, Coam Venerem, Lucianum dico, ab eo non esse absolutam, omninoque pauciora, quam exspectare par erat, ex tam perenni et inexhausto doctrinae fonte ad communem utilitatem permanasse.

Hujus rei quae causae fuerint, cum saepenumero quaeri soleat, videor mihi reperisse has duas. Primum vir summus tanto legendi meditandique studio tenebatur, vix ut inde avelli posset, et ad ea, quae per nimis multa, ut nobis quidem videtur, adversariorum volumina
 spar-

sparferat, digerenda traduci. Ne ipse quidem diffitebatur, se ad labores, praesertim iustos, quibus sibi liquida illa meditandi voluptas eriperetur, paulo esse tardiozem. Deinde cum nihil, nisi quod omnibus numeris expletum esset, a se exire vellet, majorem posteritatis, quam aetatis suae, ducens rationem, lapsus est, ut fere solent excellentissimi quique artifices, in quandam calumniam sui, ut, quantumcunque adhibuisset curae et studii, tamen nihil satis putaret. Ita, quod Plinius de Protogene, pictore, dicit, *in summa artis intentione minor erat fertilitas*. Huc accedebat, quod, quamcunque rem tractandam sumfisset, eam ita excutere, & cum pulvisculo exhaurire studeret, ut, qui posthac idem agere institueret, omnem

sibi materiam praereptam fateretur. Quibus de causis memoriae suae, fidissimo ceteroquin omnium, quae semel legisset, audivissetve, custodi, irasci solebat, si vel leve quiddam, quod eodem pertineret, sibi post editum librum supeditaret.

Fuerunt, quibus in Luciano ornando nimis cunctatus videretur: a quibus petimus & quaesumus, ut ejus cunctationem comparent cum alterius, qui post ad eundem scriptorem edendum accedere ausus est, festinatione. Reperient profecto, illum cunctando rem restituisse, hunc festinando perdidisse.

Ille autem tot vigiliarum & tot annorum fructus si minus publice apparuit,

non

non tamen iccirco vel exiguus esse, vel periisse existimandus est. Nam vix ullus five Graecus five Latinus scriptor est, in cujus margine non tales emendationes, quales a principè Criticorum proficisci par erat, notarit. Pleni sunt castigationum, ut paucorum recensione defungar, Aristophanes, Oratores Attici, Theocritus, Apollonius Rhodius, Harpocratio: pleni ex poëtis Latinis, Propertius, Manilius, Valerius Flaccus. Hinc igitur praesidia, hinc ornamenta editionibus a se curandis petant Critices studiosi. Neque verendum est, ne talis thesaurus in dominos literarum rudes incidat, aut dissipatus pereat. Adhuc illum integrum servat Franciscus Hemsterhusius, unus ex tribus filiis superstes, paterni ingenii, animi, & oris imago, qui

philosophiam & mathematicas artes cum antiquitatis eruditae scientia ita conjunxit, ut, qua laude magis excellat, difficile sit existimare. Sed idem inusitata liberalitate totum illum thesaurum Bibliothecae publicae Leidensi, post facta sua, donare constituit, jam nunc fidem suam per me omnibus ita astringens, ut haec publica voluntatis declaratio testamenti vim habere possit. Sic facere decebat filium, qui nobis patrem cum aliis virtutibus, tum animi magnitudine reddit.

Satis multa de Hemsterhusii ingenio & doctrina diximus. Nunc animum contemplemur, utrique facultati vel parem, vel superiorem. Nee alienum est, qui Critici nostri animus & mores fuerint, quae-

quaerere, praesertim cum de Criticorum moribus ea inveteraverit opinio, ut nullum eruditorum genus ferocius, truculentius, magisque contentiosum habeatur. Equidem negare non possum, tales & olim fuisse, & fortasse etiam nunc esse. Addo etiam, ridiculas istorum pugnas de verbis & parvi momenti rebus Criticam non leviter infamasse. Veruntamen quis tam iniquus iudex est, ut hominum vitium ad artis contemtionem trahat? Nisi vero Jurisprudencia contemnenda est, quod inter Jurisconsultos rabulae, aut Medicina, quod inter Medicos circulatores reperiuntur. Nolim hujus opinionis levitatem cum pari conjunctam iniquitate, pluribus verbis refellere. Sunt Hemsterhusii mores optima Criticorum apologia. Cujus enim

famam & existimationem ille unquam scriptis suis laesit? Cujus diffensionem, in tanto doctrinae fastigio, non facile ac leniter tulit? Ne tum quidem, cum res & locus postularent, superbiam maximis meritis quaesitam sumsit. Quid? tantum abfuit, ut aliorum errores exagitaret, ut stultos etiam patientius ferret, quam necesse videretur. Erat Theologus, qui saepe in circulis, ipso praesente, Pindaros, Sophocles & Demosthenes, quos nunquam legerat, loqueretur, eosque velut in lance positos modo tolleret judicio suo, modo deprimeret, omninoque, ut in Latinorum proverbio est, spectante Roscio, gestum in scena ageret. Cum Joannes Albertus, & ceteri, qui aderant, intentis in Hemsterhusium oculis expectarent, ut hominis vanitatem & im-

pu-

pudentiam comprimeret, ille ne verbum quidem. Cur enim, dicebat, hunc minus patiar ingenio suo frui; quam alios, coram me & Schultensio, in pari inscitia, de pulpitis jactantes Graecarum & Orientalium scientiam literarum?

Sed non est, quod magnopere miremur aut aliorum intolerabilem fastum & superbiam, aut hujus amabilem humanitatem. Illi enim ex his studiis nullum, nisi eruditionis, fructum petunt: cujus vis quae potest esse in animum & mores? Hic non unam eruditionem, sed imprimis vitae & morum elegantiam, omninoque veram sapientiam inde sibi hauriendam ducebat. Ac morum quidem venustas non solum per ejus libros fusa est,

est, sed etiam in sermonibus, omnibusque vitae actionibus ita lucebat, ut non tam sibi & Musis vixisse, quam inter fortunatos beatosque homines aetatem egisse videretur. Sermo familiaris etsi tam accuratus & eruditus erat, ut meditatum diceres, tamen nihil habebat affectationis molestae. Immo haec gravitas temperabatur incredibili humanitatis festivitatisque condimento. Nam & ipse naturae vi abundabat sale atque urbanitate, & praeterea omnem leporum et facetiarum florem ex antiquis et novis scriptoribus libarat. Itaque vix alium ex eruditorum ordine vidimus, cujus consuetudo a principibus etiam viris impensius expeteretur. Non habet patria proceres illustriores, prudentiores, et bonis artibus ad omnem humanitatem magis

gis excultos, quam fratres, Guilielmum et Carolum Bentinckios. Atqui illi fatentur et prae se ferre non dubitant, se nunquam, nisi meliores aliqua parte et doctiores, ab Hemsterhusio discessisse. Ac nescio, majorine gloriae sit Hemsterhusio, Bentinckii placuisse, an Bentinckii, Hemsterhusij virtutes intellexisse.

Animus ejus erat, qualem esse oportebat tot sapientum praeceptis conformatum, unius verae & solidae virtutis admirator, contemtor rerum fluxarum & humilium. Roboris quantum in eo fuerit, hoc documento cognoscere licet. Venerant ad eum Franequeram nobilissimi e primaria gente Wassenaria hospites, biduum hilare sumturi. Cum omnes

accubuissent, animis ad laetitiam remis-
sis, ecce, literis sit certior, filium sum-
mae spei, Jacobum, qui sibi decus ex
militia navali petebat, procul a patria
morte immatura periisse. Quid ille?
Vultu nihil mutato seponit literas, si-
mulat hilaritatem, acerbissimumque do-
lorem per biduum pectore premit, quod
jucunditatem, cui se hospites dederant,
muliebri & nihil profutura ejulatione
contaminari nolebat. Tali constantia ger-
manus ille Socraticae disciplinae alumnus,
Xenophon, nuntiata inter sacrificandum
filii Grylli morte, luctum distulit, dum
solemne sacrificium peregisset.

Ostentationem & inanem pompam ode-
rat cum in reliqua vita, tum in docen-
do; ut exteri, qui ad ejus lectiones ve-
nis-

nissent, vix crederent, hunc esse illum Hemsterhusium, de quo tot ac tanta praedicari audivissent. Famae & magnae de se opinionis prope negligens erat, minime omnium curans plausum vulgi, cui propterea paene ignotus vixit. At quo minus gloriam venabatur, eo magis ad eum sponte veniebat. Quis enim nescit, omnes omnium gentium eruditos una voce, una sententia regnum in literis ad ipsum detulisse?

Prudentia, dubito, an unquam major & praestantior fuerit in ullo homine erudito. Credebat Epicharmo, nervos & artus prudentiae esse, non temere credere, tenebatque, si quis alius, artem difficillimam tacendi suo tempore, & loquendi. In consilio capiendo cau-

tus, confideratus, &, si quaeris, lentus: quippe omnes in utramque partem rationes videbat, & magno iudicio ponderabat: sed idem, ubi semel quid decreviffet, constans & firmus. Alienus a suspicionibus: sed idem latebrarum, quae in animis hominum sint, sagaciffimus explorator.

Sed prudentia, quae vitam privatam attingit, si in eo summa & singularis fuit, forsitan minus mirum videatur. Unde vero ille, qui nullam reipublicae partem attigisset, tantam hauserat rerum civilium scientiam? Nempe cum eam non experiundo sibi comparare posset, usus et experientiae vicariam adscivit philosophiam, inprimisque omnis priscae et recentioris aetatis historiam. Ex qua

vir-

virtute Academia Batava uberrimum fructum tulit. Nactus enim amplissimum theatrum, in quo civilis illa prudentia spectaretur, foederatorum Belgarum historiam nova et inusitata ratione tradere coepit. Indagabat veras causas, ex quibus res gestae penderent, remotis simulationum involucris, quibus tegerentur; consilia principum et populorum cur bene, cur secus cecidissent, explicabat; quid expetendum, quid fugiendum esset, demonstrabat; efficiebatque adeo, ut disciplina sua prudentiae civilis magistra & esset & haberetur. Inprimis heroum Batavorum ingenia & mores tanto artificio pingebat, ut non literarum Professore, sed Polybium aut Tacitum cathedrae impositum dixisset.

Tali ingenio, doctrina et sapientia fuit Hemsterhusius, cujus similem Criticum nos haud vidimus; posteri ut videant, bonarum literarum causa vehementer optamus.

F I N I S.



RICHARDI BENTLEII

EPISTOLAE DUAE

A D

TI. HEMSTERHUSIUM.

ERUDITISSIMO VIRO,

TIB. HEMSTERHUISIO

S. P. D.

RICHARDUS BENTLEIUS.

Dum mane occupatus eram in scribendis meis ad Horatium annotationibus, & in recensendis foliis, quae jam tum a typographo acceperam; venerunt ad me gratissimae tuae literae, per Sikium Londino huc missae; in quibus & eruditio tua singularis elucet cum summa humanitate conjuncta, & egregius erga me amor & voluntas. Quamobrem, ne longiore mora expectationem tuam morarer, deposito statim Venusino nostro, Pollucem arripui; & quae de singulis locis mihi sub κρίσει & conjecturam veniunt, jam hoc ipso die ad te αὐτοχειδιάζω. Locus primus est IX. 57. ὁ ᾗ κρυτῆς σατῆρ μῦθ' ἰδύναλο &c. Nihil hoc falsius dici potest; neque vacat nunc quaerere, quomodo rem expediant Salmasius, Gronovius, aliique quos memoras. Certam tibi emendationem praestabo, σαθρός pro κρυτῆς, ut ex toto loco clare ipse videbis: ὁ ᾗ ΣΤΑΘΜΟΣ σατῆρ μῦθ' ἰδύναλο. ἢ γὰρ ἐν τοῖς ἰσαμένιοις, τὴν μῦθ' ἢ ῥοπῆς σατῆρα ὀνομάζεσσι. καὶ ὅταν εἴπωσι Πεντάστηρον, πεντάμηνον δοκῶσι λέγειν, οἷς ἐν τῇ Ἰπποκράτους Πα-

L

α-

εκκαταθήκη · Όταν γὰρ, αἶμα, λευκὸς ἄνθρωπος, παχὺς,
 ἄσπρος, λάτρη δίκρανον, εἰδὼς τρυφᾶν, Πενταστάτηρον, γίγνη
 τὸ πιεῦμ' ἄνω· ἔστι δὲ καὶ ΝΟΜΙΣΜΑ στατήρ, ὡς ὅταν εἴποι
 Ἀριστοφάνης &c. Ex ultimis verbis νόμισμα στατήρ luce
 ipsa clarius est, supra non actum esse de Statere
 Νυμμο, sed Pondere: neque locum ibi habere
 χρυσῆς (quod de solo nummo dicitur) sed corri-
 gendum σταθμός. Nempe notissimum est, Nummos
 & pecuniarum summas nomina sua olim a Ponde-
 ribus accepisse: inde idem vocabulum & in Pon-
 deribus & in Nummis eundem locum habuit:
 Postea nummorum singulorum pondere mutato &
 diminuto, nominibus tamen (a pondere ductis)
 adhuc fervatis, immane quantum discrepabat, de
 ponderibus, an de nummis loqueretur qui voca-
 bula illa usurparet. Haec comperta sunt, neque
 exemplis est opus. Ergo opponuntur hic Σταθμός
 & νόμισμα; ut paullo ante: Ἦν δὲ καὶ μινᾶ σταθμῆ τε καὶ
 νομισμᾶν ὀνομαζέμεν; & saepe alibi tam apud Hunc,
 quam apud Alios. Στατήρ igitur, cum de Pondere
 dicitur, valebat, ait, μινᾶ minam; hoc est, aequi-
 ponderabat minae: id probat, quia οὐ τοῖς ἰσαμίνοις
 τὴν μινᾶν τ' ῥοπῆς στατήρα ὀνομάζεσθαι, hoc est, quia mina
 ponderis ipso nomine Stater a ponderantibus vo-
 caretur. Quippe si idem nomen habeat, habeat
 utique eundem valorem, ut barbare dicam. Tum
 aliud profert argumentum ex Ἰπποκράτους poëtae fa-
 bula, qui voce πενταστάτηρον (de pondere) pro πιε-
 τάμενον usus est; ergo stater idem ac Mina. Sed
 pro Ἰπποκράτους corrige vel Κράτους (ut alibi Pollux,
 ubi hunc ipsum locum citat, vel, ut ibi Codex
 Vossianus, cujus lectiones variantes habeo, Σωσι-
 κρά-

κράτης) vel propius ad vulgatam hic lectionem Ἐπι-
κράτης, qui passim Athenaeo, aliisque laudatur.
Sequitur ipse locus ad Jambos a nobis supra reda-
ctus; sed versu secundo pro εἰδώς, lege εἰωθώς τρυ-
φῶν. sententia est, Si quis ex plebe illa urbana, al-
bus & Soli infuctus, pinguis, piger, luxuriae de-
ditus, vel levissimum ligonem vix quinque libra-
rum pondere sustulit, statim *anbelus* fit & illa du-
cit. ΑΝΩ γίγνη), ut Horatius noster: SVBLIMI
fugies mollis anbelitu, quod Vir magnus, Julius
Scaliger se ex toto Galeno negavit capere posse.
Verba jam, opinor, satis illustravimus: rem ipsam,
nempe Staterem ἐπὶ σταμῶν valere Minam, jam con-
firmatum dabimus. Pollux lib. IV. 173. Σταθμῶν
ἰσόμαζοι. ΣΤΑΤΗΡΑ, ait, οἱ τὴ Κομαδίας ποιητῆ τῷ
ΛΙΤΡΑΝ λέγουσι. τῷ μὲν γὰρ λίτραν εἰρήκαζιν οἱ Σικελοὶ
καμμηδοί. δίκεζαν ἢ πενταστάτηρον Σωσικράτης ἐν Παρακαταθή-
κη, τὴν πεντάλιτρον. Sic lego ex Codice Vossiano,
& est idem locus qui supra ex *Hippocrate* adductus
est. Sententia est, ΛΙΤΡΑΝ, *Libram*, Siculorum
pondus, Poëtae Comici Athenienses ΣΤΑΤΗΡΑ
nominant; & ligonem πεντάλιτρον Socrates dixit πε-
νταστάτηρον. Vides hic secundum Pollucem staterem
(de pondere dictum) valere libram, λίτραν; in alte-
ro loco valere minam, μνῶν. Rectissime: quippe
in Ponderibus λίτρα Siculorum idem valebat quod μνῶ
Atticorum. Hoc certissimum est; quia utrumque
tam *mina*, quam *libra* ducebat olim pondus cen-
tum Drachmarum sive Denariorum: ut alia argu-
menta & exempla taceam. Tu, Vir doctissime,
si Anglice scis, de λίτρα & ceteris nummis pon-
deribusque Siculorum, multa nova reperies in

Differtatione nostra de Epistolis Phalaridis. Jam ad proximum, de quo consulis, locum accedo, qui sic habet IX. 70. Ἐν τοῖς Ἀριστοφάνειοις Διδύμοις ἢ οὐλαύρω, vel, ut MSS. Διδύμοις ἢ Πυραύλω. quorum utrumque mendosum esse satis constat; quid repouendum sit, cum nusquam alibi citetur haec fabula, certo scire nefas est. Poteris, Πυλαργῶ, *Jani-tore*; poteris Πυραύνω five Πυρδάλω, hoc est, *χυτρίποδι*, *Batillo*; poteris Πυθαύλη, *Pythaula*. Sed hoc hariolari est; primum tamen magis aridet. Tertius locus est IX. 93. φησὶ γὰρ ἐν τοῖς Ἀποφθίγματι οὐ Καλλιθένης ὑπὸ Εὐβόλῃς Ἰ᾽ Ἀταρνεῖτα τὴ παιήν Περσίον ἀμελέμενον, εἰς Μιτυλήνην ἀπελθόντα, θαυμάζοντα χρυσίον, διότι τὰς Φωκαίδας ἔχων ἦλθεν ἰδίον ἐν Μιτυλήνῃ μᾶλλον ἢ ἐν Ἀτάρνῃ κατακλίθῃ, qui levi manu sanari potest. lege, Φωκαίδας, αἱ ἔχων ἦλθεν, ἰδίον — ἐν Ἀταρνεῖ. Et sententia est, Callisthenes narrat Persinum, ab Eubulo spretum, Mitylenam abiisse; atque ibi mirandum scripisse, Quod libentius permutaret (sive in victum impenderet) Phocaeenses quos secum attulit nummos, Mitylenae, quam Atarneo; hoc est, se magis ex animi sententia vivere hic, quam illic. Recte Φωκαίδας ex MSS. non Φωκαίτας. Hesych. Φωκαῖς. ὄνομα ἔθνεος, καὶ τὸ κάπριον χρυσίον. lege vero Ἀταρνεῖς; nam nomen urbis Ἀταρνεῖς. De Persino nihil comperi. Sequitur Cratini locus a Salmasio tentatus IX. 99. Παιδιονίδα πῆλεως βασιλείῃς, τὸ ἐρεβώλακον οἶδ' ἢ λέγομεν, καὶ κύνεα καὶ πόλιν, ἢ παιζέειν. Numeros hic Anapaestos video, quo certissimo filo ex tenebris his expedire me posse videor: lego itaque & ad versus redigo: Παιδιονίδα, πόλεως βασιλεῦ, τῆς ἐρεβώλακον, οἶδ' ἢ λέγομεν; Καὶ κύνεα καὶ πόλιν, ἢ παιζέειν. Quo

Quorum haec sententia est: O Pandionide (ortē Pandione) rex civitatis parasitis refertae: Scis quam civitatem dicimus? Non utique Athenas, sed quam latrunculis ludunt, κίνα κὴ πόλιν. Hoc a Cratino πέπαικ'), ait Pollux. Ergo pro εἰσβάλακ' (ex vulgata et MSto Salmastii qui habet εἰσκόλακ') lego εἰσκάλακ', & propter versum & parodia ab εἰσβάλακ', quod non urbi, sed regioni convenit. Εἰσκάλακ' itaque πέπαικ' hic Cratinus, ut Aristophanes, ὀλᾶς, Θέωλος τῶ κεφαλῆν κόλακ' ἔχ'ε, & alia multa. Deinde, ut offensam vitet, jocosè se non de Athenis urbe, sed de ludo verba facere, κίνα κὴ πόλιν, quae explicabit tibi ipse Pollux IX. 98. κὴ τὸ μὲν πλίνθιον (sic lege, non πλινθίων) καλεῖ) πόλιν, ἢ ἢ ψήφων ἐκάσῃ, κύων. Proximus locus Eupolidis est X. 10. Αὐτὰ ἢ τὰ σκευὴ καλοῖτ' ἂν ἐπιπλάγιον ἢ κερῆ κτῆσις, τὰ ἐπιπολῆς ὄντα ἢ κτημάτων. Ὁ γὰρ Εὐπόλις ἐν τοῖς Κόλαξι παρειαπὼν — ἄκκε δὴ σκευὴ τὰ κατ' οἰκίαν, ἐπήγαγε παραπλήσιον· τεσσυγγραπ') τοῖς τὰ ἐπιπλα. Pro istis ἐπιπλάγιον ἢ, tu, Vir doctissime, refingis, ἐπιπλα ἤγαν ἢ κέρη κτῆσις. satis commode, quoad sensum. Sed vestigia literarum vide, & sic potius scribes, ἐπιπλα, οἰονεὶ κερῆ κτῆσις. Hoc certissimum: deinde tentas; Τίως ἐν γέγραπ' σοι τὰ ἐπιπλα. Prope hoc ad literas, sed nullum inest metrum. Lego & distinguo, ut senarius sit Jambicus, Παραπλήσιόν τε σοι γέγραπ') τὰ ἐπιπλα. Sententia est, Cum Eupolis prius dixisset, ἄκκε δὴ σκευὴ τὰ κατ' οἰκίαν, mox subjunxit (ἐπήγαγε) addidit, Et similiter descripta, numerata, tibi sunt τὰ ἐπιπλα, vasa mobilia. Τὰ ἐπιπλα pro τὰ ἐπιπλα primam syllabam producit, ut τὰ μὲν, τὰ δὲ, &c. Venio ad locum X. 18. ubi verba Alexidis,

Ποῖ δὲ μ' ἄγεις; Ἀφ' ἧ κύκλον. & sic MS. Vossianus?
 mox Diphili ῥήτις ex Excerptis tuis, Καὶ περὶ τοῖνυ
 ἐχάραξ καὶ νῦν κάδον, στρώμαξα, συνὸν ἀσκόπηρα, θύλακον, ὡς
 πᾶς στρατιώτην ἂν τις· ἀλλὰ καὶ κύκλον ἐκ τ' ἀγορᾶς ἐρθὸν βαδίζειν
 ὑπολάβοι· τοσῦτ' ἐστ' ὁ ῥῶπ' ὅσον σὺ φοεῖφίρης. Quos
 Jambos esse recte calluisti, et sic emendas, και-
 νὸν — συνόντα τ' ἀσκόπηρα — στρατιώτης — ὑπολάβοις, πε-
 ριφέρεις. Recte hoc postremum: totum vero lo-
 cum, vide, an sic potius rescripseris: Καὶ περὶ τοῖνυ
 ἐχάραξ, κενὸν κάδον, στρώμαξα, σίγυρον, ἀσκόπηρα,
 θύλακον· Ὡς πᾶς στρατιώτην ἂν τις, ἀλλὰ καὶ κύκλον Ἐκ τ' ἀγο-
 ρᾶς ἐρθὸν βαδίζειν ὑπολάβοι· Τοσῦτ' ἐστ' ὁ ῥῶπ' ὅσον σὺ πε-
 ριφέρεις. Servulum, credo, aliquem alloquitur
 quis, variis utensilibus humeros oneratum. Tot
 res, inquit, cervice gestas, ut Militem te esse
 existimet quivis (Scis milites olim omnia arma et
 utensilia sua suis humeris in agmine portasse) vel
 potius κύκλον et totam turbam ῥωποπωλῶν ex foro do-
 mum redire: Tanta vasorum vis est, quam tu por-
 tas. Κενὸν κάδον, ne, si vino plenum esset, impar
 esset servulus tot rebus gestandis. καὶ autem et
 passim inter se mutari, nullus dubito, quin probe
 scias. Σίγυρον, quod et metro et sententiae aptum;
bastam ferream: inde sequitur, quod στρατιώτην esse
 suspicetur quis. ὅσον σὺ pro ὅσον σὺ clara correctio
 est. Κύκλ' vel κύκλοι erat locus in Foro, ubi
 σκεύη utensilia venibant: *Credat itaque* aliquis ipsum
 κύκλον cum omnibus suis vasis ex foro ambulare:
 adeo onustus es omni genere vasorum. Atque ha-
 ctenus, ut expedite, ita, ni fallor, feliciter res
 processit. Quae vero postea quaeris, sunt ejus-
 modi, ut nullus sit conjecturae locus: adeo cur-
 ta,

ta, mutila et mendosa sunt. X. 76. *scarham*, inquit, Aristophanes vocat, in quam invomunt, ut ἐν ἡμισκαφῆς εἴς ἐν σι ἐν ποδολογίαν ἐμῶμεν. quod sic ipse tentas, Καὶ ἡμῖν σκαφή 'ς' ἄς ἂν ἐν τῇ ποτὸν οἶνον ἐμῶμεν. Nihil video, nisi Tetrametri versus vestigia,

Καὶ μὲν σκαφή 'ς' υ - υ - - - υ - ἐμῶμεν, quale illud;
 "Ἄνδρες φίλοι, καὶ δημόϊ), καὶ ἔ ποτεῖν ἐρασαί.

Nolim autem, ut conjecturae tuae fidas; neque enim metrum ullum, nec Graecam orationem servat. Cetera piget describere: neque enim nunc otium est; si vellem nervos intendere, et extundere aliquid. Tu igitur haec, qualiacumque sunt, aequi bonique consule, et raptim bene vale.



CLARISSIMO VIRO,

TIBERIO HEMSTERHUISIO

S. P. D.

RICHARDUS BENTLEIUS.

Jam septimana, credo, effluxit, ex quo literas tuas optatissimas per adolescentem Danum accepi, in quibus serio videris laborare, ut a negligentiae te crimine purges, quod epistolio a me olim accepto tam sero demum rescripseris. Nae tu parum adhuc me nosti, si aut id me credis succensuisse; aut adeo irasci facilem, ut tam operosa excusatione tibi opus fuerit. Non enim tam grande pretium emendatiunculis meis statuere soleo; ut singularem aliquam gratiam inde sperem, aut exigam. Facile enim & quasi sponte mihi solent subnasci: & iniquum plane est, quod minimo mihi labore constet, id postulare magnae gratiae mihi apponi. Tu tamen haud contentus exquisitissimis verbis grates mihi persolvere, etiam elegantissimo Lucianei libelli munere demereri me voluisti. Quin, ut magis magisque in tuo aere sim, variantes Flacci lectiones ex codice scripto polliceris, accurata tua opera describendas. Enimvero ob
tam

tam prolixam tuam humanitatem, non dici potest, quam devinctum tibi me ac obstrictum habeas. Scias autem, amice praestantissime, me ejusdem Franckeriani libri lectiones e bibliotheca Franciana emtas a Praefule Eliensi dudum habuisse: quas tamen indiligenter & perfunctorie descriptas esse satis mihi compertum est. Tu, sat scio, longe plures & fideliores inde depromeres: neque tamen, cum meliores aliquot Codices aliunde sim nactus, operae pretium fuerit te isto labore & taedio cruciari. Si ipsius Codicis (quod Ancherfenius non desperare jussit) vel biduum tantummodo mihi copia fieri posset; crediderim equidem nonnihil fructus ad editionem nostram inde perventurum. Ego enim vel ex ipsis lituris multa expiscari possem, quae alius cujusvis Animadversionum mearum inscii & oculos & mentem fugere est necesse. Tu, quod commodo tamen tuo fiat, experieris, an ex claustris Bibliothecae codex ille huc evolare poterit.

Ceterum ob nitidam illam & magnificam Pollucis editionem (cujus exemplar continuo ut prodiit mihi comparavi) quas tibi gratias satis dignas referemus? Deus bone, quae industria, quae eruditio, quod judicium, quod acumen, quae fides ubique elucet? Unum tibi defuisse doleo (quod a vera amicitia profectum aequis auribus accipies) majorem rei Metricae peritiam. Cum enim cetera in Polluce fere omnia non ita magno labore expediri & restitui possint ex aliis Lexicis; in fragmentis vero Poëtarum, quae subinde adducuntur, recte refingendis is demum arduus sit labor &

periculosus : haec qui sine rei metricae doctrina ausit attingere , perinde est , ac si in Labyrinthum se conjecerit , sine filii praesidio exitum tentaturus . Certe qui syllabarum omnium quantitatem & omnigenorum versuum mensuram in numerato habet , ei *πρόβλημα* erunt multa & facilia , quae aliis hac scientia destitutis prorsus sunt *ἄπορα* . Quare obsecro te , vir eximie , & magnopere hortor , ut & hanc eruditionis partem ceteris , quas cumulate adeo possides , velis adjungere ; grande , mihi crede , operae pretium & mirificam quandam voluptatem inde laturus . Animos autem tibi addat , documentoque sit celeberrimus noster Kusterus ; qui ubi primum in Britanniam appulit Editioni Suidae manum admoturus , Profodiae vero ultra Hexametros & Elegiacos fere imperitus , me auctore & suasore , sedulam huic doctrinae operam navavit . Quid autem ille eximium sive in Suida , quem emendatissimum dedit , sive in Aristophane , quem nunc in manibus habet , perficere potuisset ? Nihil certe in ejusmodi fragmentis absque hac ope proferre , immo ne de aliorum quidem conjecturis judicare & cognoscere licet . Quamobrem , etsi paullum otii nactus dieculam hanc tibi impendere statui , et integrum Pollucis librum decimum percurrere , quem tu jure omnium difficillimum esse questus es ; haud tamen mirer , si quae ego pro certissimis habeo , tibi , ut nunc est , incerta , dubia , falsa videantur . Ea tamen postea , ubi in Metrica arte versatior fueris , *ἢ ἐπὶ Σάργεσσι* clariora tibi visum iri , haud vanus vates praenuntio . X. II .

Ridicule Kuhnius , in Profodia plane hospes , et
Jun-

Jungermanno longe inferior, καὶ — σκεῖν οἰκητήρια.
Senarius ille sic legi et distingui debuit, καὶ καὶ μὴ
Δί', ἄλλα σκευάσει' οἰκητήρια. Sect. 12. Menandri locum
sic lege,

———— ὅτ' ἐστὶ μαλακὰ, συλλαβὰν,
Ἐκ τ' πόλεως τὸ σύνολον ἐκπέδα φίλῳ.

Necessarius est hic jambus φίλῳ ex MSS. non sta-
re potest spondaeus θᾶπρον. *Vasa tua colligens, ami-
ce, exili ex urbe.* In Diphili loco, male factum,
quod ἐν δόμεν in textu posueris pro vulgato ἐκδοσίμῃ.
Sic totum refinge:

———— εἶτα μαλακὸν, ᾧ δύσην, ἔχεις
Σκευάριον, ἐκπωμάτιον, ἀργυρεῖδιον.
Οὐκ ἐκδοσίμῃ λαβῶν τὰδε, καὶ δάσεις ἐμοὶ
Παρακαταθήκη;

Ἐκδοσίμῃ Atticum pro ἐκδοσίμῃ ab ἐκδοσίμῃμα. Cete-
ra jam facilia. Sect. 17. Aristophanis locus sic
ponendus:

———— καὶ τ' ἰμάντα μὲν
Ἐχῶσι καὶ τὰνάφορον —————

Illud Alexidis ibidem, Ποῖ δέ με ἄγεις ἀφ' ἧ' κύκλων, sic
rescribe — A. Πῆ δὴ μ' ἄγεις; B. ἀφ' ἧ' κύκλων. Dia-
logus est, *Qua me ducis? per cyclos.* Recte Vul-
gati πῆ qua, non ποῖ quo. Sequentem autem Di-
phili locum credo me antea tentasse, ut conjicio
ex tua Epistola. Meae enim exemplar non ser-
vavi, neque nunc, quid scripserim, memini. Lo-
cus autem sic constituendus videtur:

Καὶ ἀσπίτι τοῖνον ἐσχάραν, κλίνην, κάδοι,
 Στρώμαθ', σίγυνοι, ἀσκήρησαν, θύλακον.

Ὡς πρὸ στρατιώτην ἂν τις, ἀλλὰ καὶ κύκλον

Ἐκ τῷ ἀγορῆς ὄρθρᾳ βαδίζειν ὑπολάβοι.

Τοιῦτον ἰδὲ ὁ ῥᾶπτον, ὃν σὺ περιφέρεις.

Κλίνην tu recte pro καὶ ὄν. Epitheton enim hic locum non habet. Pro συνὸν fine dubio repone σίγυνοι· inde *militi* eum comparat. Quod si et antea σίγυνον in Epistola emendaverim, illud indicio erit, veram esse conjecturam, quae bis ex intervallo in mentem venerit. Porro Sect. 21. locus *Antiphanis* (sic enim recte MSS. et plura hujus et Diphili fragmenta apud Athenaeum extant, quae ex hujusmodi γλώσσαις et affectatis vocabulis quaerunt risum; nulla Aristophanis, qui odio habebat illa φορτικὰ) ad Scenarios redigendus est, si Kuhnium audimus. Dii boni! ne vestigium quidem senarii est in tribus illis, quos concinnavit; ut plane nauseam mihi moveant. Tu vero tetrametros Trochaicos sic refinge et colloca:

A. Ἄν κελεῖν με σαθμέχθον. B. ὁ σαθμέχθον εἰ ἔστι τις;

Ἀποπιῖξεις σὺ δὴ με καινὴν ἀσπίτα με Διόλεκτον λαλῶν.

A. Εἰ ἰπιτάτοι μοι σίγυνοι.

Binae, ut vides, sunt personae; quarum prior novo vocabulo utitur σαθμέχθον pro οἰκοδομητόν; quod altera se negat intelligere. Prior vero ineptire pergit; et quasi σαφές τι dicturus, aliud verbum adhibet aequè ignotum. Nam ἂν κελεῖν με σαθμέχθον, et (ex nostra Emendatione) εἰ ἰπιτάτοι μοι σί-

εἰγαρχῶ, idem significant. Sect. 33. Locus Aristophanis, τί μ' ᾧ πόνηρ' ἐξορίζεις ὡς περ κλινηθῆσαι, mendosus est sine dubio. Sed corrigendi viam certam non possum inire; quia τὸ μέτρον hic non agnosco. Sect. 35. legerim, ex Scirone Satyrico:

Σχεδὸν χαμυῖνη σύμμελρ Κορινθίας
 Παιδὸς, κεφάλρ δ' ἔχ ὑπερτενεῖς πόδα.

σύμμελρ εἶ τῇ χαμυῖνη· non procerior es lectulo Corinthiae cujusvis ancillae. Sed haec aptius conveniunt Procrustae (scis historiam) quam Scironi: adeo ut forte in eadem fabula de utroque poenas sumserit Theseus. Sect. 39. Aristophanis εὐ ᾗ Δαναίσι, τῶν χειρῶν ἔργα μνεῖς ἐστὶ. Nulla hic sententia, nullum metrum. Nimirum sunt verba Pollucis, (non Comici) et sic corrigenda: Ἐν ᾗ Δαναίειν ᾗ χινῶν πτερῶ μνεῖς ἐστὶ. In Danaisim μνεῖς anserum plumam significat. Atque hoc verum est. Ibid. apage illud Hyperidis ὑπὲρ νικῶς; quod temere in textum recepisti ex infalsa conjectura Kuhnii. Quis dubitet post ὑπὲρ sequi viri nomen; ut in reliquis Hyperidis terque quaterque apud Harpocrationem. Ergo Μικάλρ pro μίκας· ἔ enim a sequente ὀνομάζειν facile absorberi potuit. Sect. 41. Ὠνηλο etc. Placet vulgatum ὠνητιῶν; et sic constituetur

Ὠνητιῶν τὸ δέρμα ἔ θηρὸς —
 ῥάψας ὄλον
 Σάξρ κεφάλρ.

Jam in illo Chionidae Sect. 42. Πολλὸς δ' ἐγὼ δ' ἄκρ κατὰ σὲ νεανίας, quod in metri legem gravissimam

me peccat, beasti quod corrupta illa Falkenburghiani codicis ἐγὼ δακὲ et ἀτίχνης non invidisti nobis: Ecce enim ex illis ruderibus veram tibi lectionem praesto:

Πολλὲς ἐγῶδα, καὶ κατὰ σε, νεανίας
Φερεῖνθως ἀλύχνης, καὶν σάμακι κοιμωμένως.

Novi, inquit, multos adolescentes, atque eos non tuae fortis, vel, non tui similes, excubantes sine lucerna, & super arundinem dormientes. "Αλυχνῶ eodem sensu Euripidi dictum apud nostrum VII. 178.

Κείλοις ἐν ἄντροις ἄλυχνῶ, ὥσπερ θῆρ, μόνῶ.

Sect. 46. in illo Antiphanis pro ἐν χαλκοῖς, vel, ut Aldi editio, ἐ χαλκοῖς supra extat in IV. 183. εὐλαμπρῶς. Et sane cum πάνυ adverbium hic convenit: lege

———— κατισκευασμένῶ
Λαμπρότατον ἰατρῆον εὐχαλκῶς πάνυ,
Λατηροῖζιν, ἐξαλίπλοισ, κυλικίζιν,
Σικύαιζιν, ὑποθέτοιζιν ———

Sect. 55. Strattidis versus sic in ordinem redigendi sunt; non ut Kuhniius dedit absurdissime; ut confidentiam quidem hominis mirer, qui id ausus sit profiteri, quod nec hilum intelligebat,

———— πρὸς ἄγε
Τὸν πᾶλον ἀτρέμα, περὸ λατῶν τ' ἀγωγία
Βραχύτερον. ἐχ ὀρῆς, ὅτι ἄβελῶ ἐδ' ἔτι;

Πρόδα

πρόθε ἄγε, *produc equum placide*: ἔτι quoque necessarium et sententiae et versui, ab ἕστῃ absorptum est. Sect. 58. Locum Philyllii, in quo sollemniter delirat Kuhnius, sic restitue: καὶ πινακίδα εἴ' ἂν εὐ-
ρῆς ἐν ταῖς Φιλυλλίαις Πόλει, λέγει γέ τοι Δωρίζων,

Ἐκ τῆς πινακίδος ἀμπερίας, ὅτι πᾶν λέγει
τὰ γράμματα, ἐρμηνεύει.

Πινακίδα, inquit, invenias in Philyllii πόλει. dicit autem Dorice, *Interpretare tu clare ex tabula, quid literae significant*. Vides, opinor, Dorismum ἐκ τῆς et ἀμπερίας (σαφῶς, idem quod Δις ἀμπερίας, vide Hesych.) Nimirum persona hic inducitur vernacula lingua utens Dorica; unde Πόλις credo nomen dramati inditum; quod variarum urbium cives sua quisque dialecto ibi loquebantur. Sect. 62. Antiphanis locus est; ubi ξυνακόλουθον a versu repudiatur. Eleganter et vere Salmasius Ἀξυνακόλουθον, ξηρὸς, αὐτολήκυσον. i. e. *incomitatus*. quod omnino in textum recipiendum erat. Poteris etiam sic refingere,

Ξυνακόλουθεις ξηρὸς, αὐτολήκυσον.

Sed alterum illud sententiae videtur aptius. Sect. 63. Optime dedit locum Eupolidis Jungermannus, ex necessitate metri,

Ὅστις πύelon ἔχεις ἔχων καὶ χαλκίον,
Ὡσπερ λεχὸν στρατιῶτις ἐξ Ἰωνίας.

Cl-

Clara sententia, *Qui urnam ἔσ' abenum portas; tanquam puerpera Ionica, castra sequens.* Nempe in Ionia, ubi disciplina militaris non admodum vigeat, mos erat, ut uxores comitarentur suos maritos militantes: ubi si quae forte peperisset, vasa circumferabat balneatoria. At bonus vir, Kuhniius *τρατιώτης* hic in senario ponit: quod perinde est, ac si sic in Virgilio legendum contenderet, *Tityre tu patulae recumbens sub tegmine fagi.* Vides, opinor, ὃ φίλη κεφαλῆ, quantitatis esse pretii leges metricas rite callere. Sect. 64. Locus Aeschyli, *Λίνα δὲ πύσσα, καὶ ὠμόλινα μακροὶ τόνοι.* Sine dubio fenarius erat, sed *λίνα* stare hic non potest, cum posteriorem corripiat; at *λίνα* a *λίνα* optime: tum autem requiretur substantivum plurale. Lege igitur, si libet,

Λίνα δὲ γείσσα, καὶ ὠμόλινα μακροὶ τόνοι.

Hesychius in *Γείσσα*, *ἔνοι δὲ*, inquit, *τὰς ὡὰς ἔσ' ἐιδύμα* *πῶ γείσσα λίγυρον*. ita ibi legendum, non *γείσας*. *Lineae*, inquit, *fimbriae, ἔσ' crudi lini teniae.* Sed, cum Editio Aldina habeat *λίναδες πύσσα*, et Codd. MSS. *λίνα δὲ σπύσσα*; merito illud sigma haud temere irrepsisse videatur. Verius igitur, credo, reponas,

Λίνα δὲ σπέρα, καὶ ὠμόλινα μακροὶ τόνοι.

Sect. 65. Antiphanis locus, καὶ τὸ *χερνίσιον* πρῶτον ἢ *πομπὴ σαφὴς*, ut fenarium clare se ostendit fuisse, ita et sic esse corrigendum, τὸ *χερνίσιον*, non *χερ-
νίσιον.*

κῆριον. Lego equidem totum ex Falkenb. τὸ χερ-
 κῆριον πρῶτον ἐκ πομπῆς ἄφες, vel ἄφείς. Sed, excepto
 χερκῆριον, nihil hic certum. Jam vero sect. 71. in
 Epicharmi senario ferri non potest δηλοῖμην; requi-
 ritur vi metri vel δηλοῖ μὲν, vel δηλοῖμεν, vel fortasse,

Οὐτ' ἐν κἀδῶ δὴ λῶμεν, ἔτ' ἐν ἀμφορεῖ.

λῶμεν, *volumus*, ut λῆς, *vis*, λῶνῃ, *volunt*, Δωρικῶς
 Sect. 73. sic constitue locum Antiphanis;

— ἀσκοπυτίην τινὰ
 Δίψας ἀρωγόν —

Sect. 74. Aristophanes ἐν τῷ Γήρα, Ἐφ' ὑδρίαν δανεί-
 ζεν πεντήχην ἢ μείζονα. Atqui senarius haud recte
 procedit: quod ut fiat, lege minima mutatione,
 Ἐν τῷ Γήρα ἔφη,

Ἐδρίαν δανείζεν πεντήχην ἢ μείζονα.

plane, ut infra sect. 76. Κρατῖνῶ ἐν Ὀρεῖς, Ἐφ' ἡμῶν,
 προ ἐν Ὀρεῖς ἔφη, Μῶν &c. Ceterum corruptior est
 Polyzeli locus sect. 76. sed metri vestigiis insistens
 sic veram lectionem eruo:

— λεκανίῳ γ' ἄρα
 Πρῶτον μὲν λῶνίψεις, ἔπειτ' ἐνεξίμεις,
 Ἐνεκπλουεῖς, ἐναποπατήρεις, Φανία.

Primum, ait, *in λεκανίῳ lavabis adhuc puro: postea
 ad spurciora eo abuteris.* Vide autem, ut una
 cum metro sententia quoque belle procedat. Quis

neget, ἔπειτα necessarium esse post πρώτον? quis in ἀναποδάξεις, quod nihil est, non agnoscit τὸ ἀναποπατήεις? Denique pro κυανία nomine inaudito, ecce tibi de machina trisyllabon φανίας, Persona apud Menandrum & alios comicos notissima. Ceterum nota illud, ἐξέμεῖς, quod futurum notat Ἀπικῶς, ut plura alia tibi sine dubiō non incognita. At sequitur deploratus plane locus Aristophanis, καὶ ἡμισκάφης δὲ ὡς ἐν τι εἰποδιλονίων ἐμέμεν· ex quibus depravatissimis, tu nobis, amice, horribilem versum effinxisti, plane ἄμειρον & ἄμετρον. At dehinc, si me audis, & artem metricam assequeris, id saltem disces quod quantivis est pretiū, tacere potius, quam nihil dicere. Ego vero ex prima facie catalecticum tetrametrum hic agnosco: ut proinde aut talis versus hinc excudendus sit, aut omnis opera ludatur. Vis ergo, ut hariolari incipiam? age, aut veram lectionem tibi dabo, aut saltem Aristophane non indignam; lege igitur,

Καμῖν σκάφην δὲς, ὥστε μὴ ἔς ποδάνιπτρον ἐξέμεῖμεν.

Et nobis scapham da, ne evomamus in aquam quos pedes abluendi sunt.

Possit & sic, Καμῖν σκάφης δεῖ, μήποτ' ἐς &c.

Sed hoc, ut dixi, est hariolari: nam & animadverto te aliter paullo in Editione, aliter in Epistola ad me scripta, codicis verba exhibere. Si ipsa Excerpta Falkenburgiana viderem, certius fortasse aliquid extunderem. Sect. 78. in Dioclis senario nescivit bonus Kuhnus ποδάνιπτρον secundam syllabam corripere. lege autem,

Ἰδεῖν

Ἰδέοια τις, ἢ χαλκῆς ποδανίπτης, ἢ λίθης.

Quin & Jungermannus (etsi altero, ut dixi, longe melior) sect. 79. in Pherecratis loco fenarium inchoat ab Εἰσέκρυσεν; plane contra artem. Tu vero Tetrametrum puta, & sic conſtitue,

Λαβῶρα μὲν τ' χοίτικῳ, τ' πύδακ' εἰσέκρυσεν.

Sect. 82. in Cratini loco, nollem caecum ducem secutus effes Kuhnium, in κατ' ἄλφιζα. Quam otiosum enim ibi τὸ εἶτα? quam necessarius articulus τὰ ἄλφιζα, ut ὁ βῆς, ἢ μαγίς? Ergo sanissima est vetus lectio:

Ὁ βῆς ἐκᾶνῳ, χ' ἢ μαγίς, καὶ τ' ἄλφιζα.

Porro Phrynichi locus sect. 86. καὶ ὄξυδάφῳ &c. est Anapaesticus Aristophaneus; sed deficit uno pede anapaesto:

καὶ ὄξυδάφῳ χεῖραλ — — τρεῖς χοίτικας ἢ δὴ ἀλευρών,

neque vero sine Codice suppleri debet ex conjectura. lege insuper paullo ante, ἐν Ὁριζίν Ἀριστοφάνης, non νης; ut hic ἐν ταῖς Φρυγίχῃ Μέσαις. Eodem versus genere habetur Metagenis locus sect. 88. sic collocandus:

— — ὡς ἂν

Ποκαῖζι παροψίζι καὶ καιναῖς εὐωχίσω τὸ θείαζοι.

ut & alter iste ex Aristophanis Tagenistis,

Τὸ δ' ἔτιυς εὐ ταῖς κυλίχταις τὰτι θερμὸν, καὶ τῶτο παφλάζον.

Metrum ipsum efflagitat ἔτιυς & τῶτο, non ἔτιυ & τὰτι quod ultimam producit. Eleganter vero ἔτιυς casu genitivo. ἔτιυς τὰτι καὶ τῶτο. *Pulvis pars calida, pars bulliens.* Sect. 90. in Cratetis loco, nollem te a scriptura Codicis discessisse,

Ὁ κάνης ᾗ τ' κοίτης ὑπερέχειν μοι δοκεῖ.

Nam τὰ κανίσκια ᾗ &c. quod tu dedisti, peccat in leges metri. Totus locus sic videtur legendus: Ἐπί ᾗ τῶτοις καὶ κανῶ καὶ κἀνήθε καὶ κανίσκια. Καὶ κάνης μὲν Κρατῆς εὐ Ἡρωστίν εἶπεν, Ὁ κάνης ᾗ τ' κοίτης ὑπερέχειν μοι δοκεῖ (ubi κάνης videtur esse *storea, teges*) κἀνήθε vero Aristoph. Acharn. *κανίσκιον* in Gerytade. vel forte *κανίσκια* rejiciendum, & *κανίτια* recipiendum ex VI. 86. Sect. 91. Eupolidis versus Trochaicus est, sic describendus:

Ἄλλὰ τὰς κοίτας ᾗ ἔχουσι πλοσίως σεσαγμέναις.

Sed Pherecratis locum tangere non ausim, adeo deformis est; si modo recte illum ex MS. excipisti. Ἄλλὰ καὶ κοίτας τὰς εὐ ἐμοὶ δ' ἀπὸ πᾶνθ' ἀ μίλλομεν ἀεισῆσειν. Sed ex fine tamen subodoror esse Aristophaneum *σποιδαίζοντα*. Tentemus igitur ad illud metrum redigere, Ἄλλ' εὐ κοίταις ἐνὶ ᾗ, ἔτ' ἀπὸ πᾶνθ', ἀ μίλλομεν ἀεισῆσειν. Sed in arcis insunt, non spernenda quidem, quae eramus pransuri. Ἐνὶ id est ἔτεσι· ἀ μίλλομεν contracte ἀ μ. ut syllaba fiat longa, quam versus exigit. Sect. 93. Nicocharis verba

ba

ba duos fenarios efficere pronunciat Kuhnius, qui ex numero syllabarum, non quantitate, fenarios metiri videtur: melius paullo Jungermannus. Tu sic lege:

Σόφαις τε (vel Σοφαί(ι παλ.) παλάμαις τεκτόνων εἰργασμένοιον
καὶ πολλ' ἐν αὐτῷ λεπ' ἔχων καδίσκια, Κυμνοδόκον —

vel etiam τέκτονῶ ἀπειργασμένοιον. Sect. 94. in Anaxip-
pi loco apage illud εἰσάθη, quod versus respuit.
lege, Τὴν μυιοσόβην λαβὼν παρεστήθ' εὐνάδα. & ibidem
Aristophanis locum sic dederat Pollux,

Φέρε τὰς ὀβελίσκας ἰν' ἀναπήξω τὰς κίχλας.

Varia lectio ἀναπήξω, ἀναπέρω. atque haec melior.
Sect. 98. in Teleclidis loco emendatio tua σί-
ζοντα melius se tutabitur, si sic legeris:

Τὰ δ' τηγάνω σίζοντα σοι μολύνει).

quod sine dubio verum. Quot enim τηγάνω una
ἔσιζον? adde quod τηγάνω non potest μολύνεσθαι, cor-
rumpi, dum σίζει; sed postquam desitit σίζειν hu-
more consumto, tum corrumpitur, nisi ocius de
foco tollitur. Denique ὄψα ἐν τηγάνω σίζεσθαι, ἐκ αὐ-
τὸ τὸ τηγάνω. Aristophanes quidem loco a te lau-
dato τάγνηον τευθίδων σίζον dixit συνεκδοχικῶς. sed sim-
pliciter τάγνηον σίζον sine illo τευθίδων vix opinor dixis-
set. Sect. 101. locus Pherecratis sic locandus
& corrigendus,

— πᾶς ἂν ἔν κομίσειέ μοι

Τις θυμαλώπων ὠδὲ μεσην ἐχάραξ;

Sect. 102. Menandri locum sic scribe :

— ἡγεί) μ' ὄλωις

Ἐπικόπανόν τι —

Me quidem plane mensam coquinariam quandam existimat.

(adeo me verberibus concidit) Sect. 103. Solonis jambum dolet mihi a te jugulatum esse, cum tuo πευσίδ. Quid nonne ex illis οἱ μὲν satis constat, nullum vas anteivisse: οἱ μὲν enim semper inchoat: sed ipse versus illud tuum furcilla expellit. Scribendum, aut σπεύδεζι εἴ, aut διδῆζι εἴ, aut simile quid trisyllabon. Sect. 105. locus Cratini, Ἐπίδακεν βαλάνων ἄρακα ἢ ἐν φιπείως. ubi Kuhnius corrigit πιπείως, scil. ex domo Pitthei. Frustra; quasi Pittheus Thesei avunculus in vivis esset aetate Cratini; Ceterum quis non videt locum quandam, ubi βάλανοι nascuntur, non hominem designari. Equidem sic legerim,

Ἐπίδακε βαλάνων ἄρακα ἢ ἐν Φελλέως.

Φελλεύς locus Attice notissimus, de quo vide Stephanum Byzantium, Suidam, alios. Aristophanes in Nubibus, Ὅταν μὲν ἔν τὰς αἴγας ἐν Φελλέως. & in Acharn. Τὴν Στρυμοδῶρα Θεῶτηαν ἐν Φελλέως. Vide ibi σχολ. Sect. 107. in loco Eubuli, pro Σικελικῶν, quod ἄμειρον est, lege,

καὶ

Καὶ πικρὰ Σικελὰ παταγίων τωρεύματα.

& ibidem Antiphanis, tam hic, quam apud Athenaeum, lege,

—— πηλόπυες τετρημέναι; non πολύπυες

Sect. 110. locus Sophoclis mendosus est; qui hinc & ex VII. 109. sic corrigendus:

—— συνέλεγον τὰ ξύλα, ὡς ἑκαυμάτωι

Μή μοι μεταξὺ προσδεῖς εἶν ——

ligna, ait, collegerunt; ne interea carerent fomite ad ignem servandum. Sect. 111. Euripidis versus Trochaicus est; nisi quod ὄσειν e loco suo ejectum sit: lege, Τὴς ὄβες τὴς λαρκαγωγῆς ἐξ ὄβες ὄσειν ξύλα &c. vel forte, ut sententia continuetur, λαρκαγωγῆς, εἴσιν ἐξ ὄβες ξύλα &c.

Sect. 116. Aristophanis locus sic distinguendus,

Καὶ ἀφτίλδοιθ' ὀρῶμαι

Ὡσπερ εἰ καινῶ λυχνέχῳ

Πάντα τ' ἐξωμιδῶ.

Plura hujus generis extant apud Aristophanem;

Sect. 124. Theopompi locus sic locandus,

—— —— χλαῖναν δέ σοι

Λαβὼν παχεῖαν ἐπιβαλῶ Λακωνικῆς.

Ibid. locus Sapphus egregius, frustra a magnis viris tentatus; quem nisi Profodiae ductu nemo recte expediverit: 'Ελθέτω' ἐξ ὀρειῶν πορφυρέαν ἔχοντα περιμένει χλάμυς. Ego vero, quatuor primis vocabulis

vix perlectis, statim odoratus sum, carmen esse
Alcaicum, quale hoc Horatii;

Nullam / Vare sacra / vite prius / severis / arborem :
 & illud Alcaei,
 Μιδέν / ἄλλο φυτεύ / σης ἄρτιον / δένδρον / ἀμπέλω.

& aliquot Sapphus, ut quod extat apud Athenaeum
p. 564. ubi ὅσοις male pro ὅσσι,

Στάθι / κᾶντε φίλω / κὲ τὰν ἐπ' ὅσ' / ἀμπέλω / σοι χάρειν,

& apud Stobaeum, Κατθα / νοῖσα ἢ κείσ' / ἐδεπήκα / μνα-
μοσύνα σίθειν, & quae ibi sequuntur. Ergo certus
conjecturae sic extemplo hunc locum refingebam:

Ἐλθόντ' / ἐξ ὀρανῶ / πορφυρέαν / περρέμενον χλάμυν.

Venientem de caelo, purpurea chlamyde amictum.
 Nam pro περιέμενον quod & versus & sententia refu-
git, repono περρέμενον Aeolice pro περιέμενον. sic apud
Hesychium, Περρέθικαλο, περιεθίκαλο, & alia alibi plu-
ra. Quis vero tam caecus, ut jam non videat τὸ
ἔχοντα ex margine fluxisse, interpretamentum scil.
Ἐ περρέμενον.

Verba Diphili sect. 137. sic ordinanda sunt:

A. ——— ὁ ἢ κανδύταλις

Οὐτὸ τί δύνα), κὲ τί ἔστι; B. ὥσπερ ἂν

εἴποις ἀορίδας ———

Duae personae, quarum altera quaerit, quid signi-
ficet κανδύταλις; altera explicat per ἀορίδας. Multa si-
milia hujus Diphili extant apud Athenaeum: vi-
detur fuisse φορητικὸς in verborum exoticorum affe-
ctatione. Sect. 139. Posidippi locum ita digere:

— εκέε

—— σήνας, ὄχθος,
 ῥίσκες, ἀορίστος, τάχα ζ, λαμπήνας, ὄνις.

nam τάχιστα nihil est; neque melius quid nunc succurrit.

SECT. 141. Nicochares in Cretensibus: καὶ ὅπως καὶ ὁπίτιον εἶρη) ἐν Νικοχάρει Κρητὶ, τοῖς τρυπάνοις ἀντίπαλον ὡςπερ Ἀρχιλόχειον. Ita tu, mi amice, locum depravatam ulterius contaminasti: ὡςπερ enim dedisti pro ὡςπερ Seberi: atqui illud mendum erat typhotetarum; voluit enim Seberus quod & Aldus & MSti habent ὡςπερ. Deinde pro Ἀρχιλόχειον, Codices ἀρχιλίον. Ex hoc monstro, re metrica & ingenio fretus, sic tibi fenarium restituo verum & genuinum,

Τοῖς τρυπάνοις ἀντίπαλον ὅπως χίλιον.

Quippe in hoc versu aut ὁπίτιον aut ὅπως inesse debere res ipsa clamitat: atqui prius a versu rejicitur, posterius latuit in ὡςπερ. Ergo in reliquis ne litera quidem mutata, & versus & sententia constat. Ὅπως χίλιον idem est ac ὁπίτιον χίλια; ut ὡςπερ χίλια, μυρία, &c. quae scio tibi nota esse. Verte autem, *Mille subulae quae terebris paria facere possint.* Videtur fuisse dialogus fabri cum cerdone; ille minabatur se τοῖς τρυπάνοις factum esse nescio quid: hic regerebat, se mille ὁπίτιον adlaturum, quae illius τρυπάνοις pares esse facile possent. SECT. 142. Platonis versus sic digere & scribe,

—— βέλε τήδε σοι πλεκλὴν κατῶ,
 καὶ περὶ ἀνελεύσῳ σε δεῦρο ——

SECT. 143. Menandri versus Trochaicus est, ὄνις ἔργον ἀνελεύσῳ πε σαυτὴν πεπληγμένον.

Jam vero insignem Euripidis locum sect. 145. sanum, ni fallor, tibi exhibebo:

———— πῦς ἢ φαργάτω
 Ἐξηλείξει ὥςτις πύειοι σάχυν,
 Σπάθη κολέων φαργάνε μελανδέτε.

Nihil hic muto, nisi quod σάχυν addiderim, absorptum scilicet a sequente voce σπάθη. Sententiam recte cepit Jungermannus. πύειοι σάχυν, *spica triticea*. ἐξαλείζω hic est ἀρίστας, *aristas*, detrunco, decutio. Quid clarius certiusve?

Sect. 150. Epistola ad Platonem in mendo cubat: Οἱ αἰεὶ Ἐραστοὶ καὶ Κόριπτοι Πλάτωνι ἐπιτελοῦσι γράφουσι, Ἀλιὸν Ἀσσίαν ἢ Σαρκοφάγε λίθου. Ὁ ἢ Φερικράτης. Verba illa, Ἀλι. Ἀτ. τ. Σαρ. λ. sunt ex Epistola; reliqua sunt Pollucis. Dixerat ille inter σοροποιῖα instrumenta esse & ληνῖν: probat jam hujus Epistolae auctoritate. Quippe qui ληνῖν Ἀσσίαν nominaverant, de eadem re postea ibi narrantes σορῶν appellat. Ergo eadem ληνῶς quae σορῶς. Ceterum ἐπάγχι & ἐπάγχεσι saepe hoc sensu veniunt apud nostrum; vide modo lect. 10. 41. 127. Porro in sequente Pherecratis loco sect. 150. ita ordinandi sunt versus & Personae:

A. Ἦ μὴν εὖ σαυτὸν μακαρεῖς, ὦ τῶν, ὅταν
 Αὐτὰί σε κατορύττωσι. B. εἰ δὴτ' ἄλλ' ἐγὼ
 Τέτις αἰθέρον. ἔτοι ἢ μακαρεῖσι σφι.
 Καὶ τει ποθὲν ληνῶς τοσαύτας λήψομαι;

A. Certe te beatum ipse dices, o amice, cum illi te sepeliant. B. non quidem, verum ipse eos prius sepeliam; & illi se beatos praedicabunt: Unde tamen tot loculos eis sepeliendis comparabo? Ὡ τῶν autem addidi, flagitante versu; quod absorptum est a ver-

bo sequente. μακαριῶσι σφε, *beabunt se ipsi*. Cur autem aut hic aut illi μακαριῶσι se, cum sepeliuntur? nempe ob funus egregie factum, & sepulcrum magno sumtu extructum. Loquitur autem aliquis, qui multos cognatos habuerit, bonis ejus inhiantes, & mortem ejus expectantes: quos ille se occupaturum minatur, & fore illis superstitem. Immo vero, jam melius quid habeo, quod sub calamo modo nascitur. Deleas velim illud σφε, & cum vulgatis legas, ἔτοι ᾗ μακαριῶσ' ἐμέ. Sententia autem haec videtur. Cum laudasset ille nescio quis fortunas suas, tum ob alia, tum ob firmam, credo, valetudinem, etsi strenue nepotaretur; Hunc alter excipiens, Ita vero, ait εἰρωνικῶς, tum fortunas tuas laudabis, cum cognati tui te mox sepe-lient. Non, non, subjungit ille, Equidem eos omnes componam, & μακαριῶσι με superstitem & sanum. Sect. 151. locum ex Tagenistis sic colloca;

————— ὁ ᾗ λῶν κῆσιν ὑίαν
Κάτ' ἰξαιρῶν τῆς δαρεικῆς. ———

Sunt membra versus Anapaestici, Aristophanei dicti. Cum Kuhnii versiculum hic lego, vix possum nauseam compescere. Neque eo melior est Jungermanni jambus sect. 154. in Lissipi Bacchis. Tu vero locum sic constitue, ut membrum sit Anapaestici Aristophanei,

————— αὐτοῖς αὐλοῖς ὀρχῆς ἢ γλαυκομεῖω.

Tibicen, inquit, *irruit una cum tibiis & glottocopia*. Αὐτοῖς eo sensu passim apud Atticos occurrit, pro σὺν αὐτοῖς; quod tu optime nosti. Ibid. Metri ratio satis indicat, tam in Timoclis loco, quam

Apollodori γλωττόκομον legendum esse, non γλωττοκομῆσιον. Lege itaque, ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ ἀγλαῖς γλωττοκομον &c & deinde membrum pone senarii — καὶ τὸ γλωττοκομον βαλανεύς). Porro sect. 160. fanus erat Sophoclis locus, neque sollicitandus,

Κίερα σιδηρὰ πλευρὰ καὶ κατὰ ῥάχιν
Ἥλαυσε παῖον ———

*Agitabat prae se hominem, verberans super latera
& dorsum kiera ferrea. Eleganter illud πλευρὰ καὶ
κατὰ ῥάχιν, hoc est κατὰ πλευρὰ καὶ ῥάχιν; quale illud
Anacreontis, Ἥ Νῆλον ἢ πὶ Μίμῳ. Ceterum κατὰ
hic ultimam producit ob τὸ ε sequens.*

Sect. 162. Dolet, te repudiasse emendationem certissimam,

Καὶ τίω κοῖνὴν ἔχων με κυρῶσσιαν ἐρεῖς.

*Pileum autem dices me instar tiaræ habere; adeo
magnificus est scilicet. Quid aptius vel desiderari
possit? & illud tuum κοῖνὴν quorsum spectat? dices
me habere communem tiaram: nimirum, non esse
regem. τίς ὁ νῆς; dubiamne id esse potuit? Sed ex
metro solo utique constat, legendum esse κοῖνὴν, cu-
jus argumenti vim & πιθανάγκην soli artis periti pos-
sunt agnoscere. Sect. 174. locus Telechiæ*

Δελοπόνηρον ῥυπαρὸν σκόλυθρον.

est Anapaesticus, et bene habet. Mox sect. 165.
legendum,

Σκόλυμη γὰρ ἄρχεις βασιλῆς ἐντέμνωσ' ἐμές.

*σκόλυμη βασιλῆς, culter regius. Βασιλῆς adjective hic
ponitur, ut alia similia passim. Eunuchus autem*

loquitur hoc, significans, se jussu regis castratum esse, ut a cubiculo esset vel ei vel uxori: solae enim, ut ille ait, Eunuchis utebantur reginae. Citius autem caelum ipsum dirueris, quam illud βασιλείς, cui tu patrocinaris, invito metro hic possit consistere; ut de sententia ipsa et constructione nihil dicam. Illud quoque corrigendum ibidem in Hermippi loco, ἀσπιδεῖον, non ἀσπίδιον,

Ἐχούρις ἴτον ἀσπιδεῖον ὀγκίσ. est enim fenarius.

Sectione autem 167. in Philippidae loco, vel cum Salmasio legendum,

Ἄλυσιον εἶχε τέτταρας δραχμάς ἄγον,

quod verum puto, vel, si illud quovis pacto retinere vis, lege,

Ἄλυσιον εἶχε τετταράκοντ' ἄγον δραχμάς.

Sect. 176. Ὀλκείον rectum esse, non ὄλκιον, Menandri locus ostendit, sic digerendus;

— ἢ χαλκῆν μέγα Ὀλκείον —

et alter Philemonis, Ὀλκείον εἶδον ἐπὶ τραπέζῃ κείμενοι,

Πυρῶν τε μεσόν —

Vapulet vero Kuhnius cum versiculis suis, quibus nec caput, nec pes adest. Sect. 180. locus Aristophanis duos continet Anapaesticos cum Paroemiacis eos claudente; ut fieri solet tum apud illum scriptorem, tum omnes Tragicos,

Καὶ τὰς μὲν ὄφεις, ἔς ἐπιπίμπεις,
 Ἐν κίση πε κατασήμηνα
 Καὶ παύσαι φαρμακοπωλῶν.

Porro Capanei haec verba esse conjicio, qui in Dramate hoc Satyrico Amphiaräum augurem ludificatur. Sect. 181. Theopompi locum sic constitue, ex lege metri, ut antea l. VII. .

Τηδὲ περιζωσάμενοι ἄν λυτρίδα,
 Κατάδισμον ἕως περιπέταρον —

& mox ibidem Pherecratis locum sic emenda,

Ἦδη μὲν ἄν λυμίω περιζάνουσι.

Scis sine dubio, αι & ε in libris scriptis passim inter se permutari. Jam, ait, vos illi lavanti pellem circumligate. Sectione autem 185. quicquid obtendant Pollucis tui codices, uti & Suidae & Harpocratonis, legendum credo πλίθιον, non πλυθῆον, ex fragmento illo Aristophanis, quod membrum est Tetrametri Catalecticici,

— ὁ δ' ἐς τὸ πλίθιον γενόμενος ἐξέτρεψε,

Ille vero, ubi venerat ad locum quo lateres fiebant, divertebat.

Quippe apud Atticos loca rerum venalium & res ipsae venales eodem nomine signabantur, ipso Polluce indicante libb. IX. et X. Sic dicebant ἐς τὴν ψον, ἐς τὰ μύρα, ἐς τὴν χλωρὸν τύρον, ἐς τὰ ἀνδράποδα, ἐς τὸ οἶνον, ἐς τὸ ἔλαιον, ἐς τὰς χύτρας, ἐς τὴν λιθανάδην, etc. Ergo ἐς τὸ πλίθιον eodem modo, ad locum ubi πλίθιον fiebat, vel venibat. Nisi forte ἐς τὰ πλίθια potius dicen-

cendum fuisse contendat aliquis. Ille vero sic locum constituat, eodem versus genere,

‘Ο δὲ ἐς τὸ πλιθεῖον γενόμενος ἐξέτρεψε — —

Sect. 188. Recte habet codex Vossianus τὴν γῆν in Aristophanis loco, qui sic digerendus:

———— τὴν γῆν ἀσπίδα,
Ἐπίθημα τῷ Φρέατι παρὰ τὴν εὐθείαν.

τὸ Φρέατι secundam producit.

Sect. 189. Legere possis, μὴ λίγδοσ καλεῖσ), *nunquid vocatur λίγδοσ*; videtur enim dubitare; unde addit, ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς ἔφη; *cujus locus sic videtur legendus,*

Ἄσπις μὲν, ἢ μοι, λίγδοσ ὡς, πυκνομαλεῖ.

Sane mirifice arridet Kuhnii illa correctio πυκνομαλεῖ τῆ. Πατεῖ quid hic faciat, non intelligo. Sect. 190. Platonis Comici locum sic divide,

———— δότω δὲ τὴν κισσῶν τις ἴδωθαι
Καὶ τῆσι πόρπαμ’ ———

Ibid. Anaxilae locus sic legendus, οὐκ ἂν γε μὴ τῆσ γένῃ) κεράμιον. Denique loco ultimo sect. 192. pro inficetis illis *senariis* Kuhnii, quos Eupolidi de suo donat, hos ille habeat aliquanto meliores,

———— καρδόπω δύο,
Καρτῆρας ἑκὰς, δύο χύτρας, δύο τρυβλία,
Κίεφαλα τε καὶ (vel Κίεφαλα τεῖα) θέρμανσθαι, ἡ
θρόνας,
Κλίνας ἑκατὸν, κόρημα, κισσῶν, λόχρον,





TUFTS UNIVERSITY LIBRARIES



3 9090 012 435 828

